

OLAV

Henryk Roelvink ofm, s. 4
Porvoo-avtalen og norsk økumenikk

Hongkongs katolikker og tilbakeføringen til Kina, s. 8
Mellom engstelse og håp

Obligatorisk lesning for dyrevenner, s. 12
Bergljot Børresens bok "Den ensomme apen"

Rønnaug Aaberg Andresen, s. 14
Erfaringer om forsoning

"Du glädjens ljus", s. 16
Gregoriansk sang på svensk og latin

Blikk på tiden, s. 24
Men miraklenes tid. . .

ST. OLAV

Fra Basel til Graz

Om det skal handle om reiser denne gang, slik overskriften kan tyde på? Både ja og nei. For det dreier seg ikke om noen reise i bokstavelig forstand, men om den spennende reisen som heter økumenikk: den splittede kristenhets anstrengelser for å finne sammen i synlig, forsonet enhet og innsats. Og viktige etapper på den reisen - skal vi kalle den tjenestereise? - har med byene Basel og Graz å gjøre.

I Basel - tysk-sveitsisk grenseby og nyttig symbol i denne sammenheng - fant "Den første europeiske økumeniske samling" sted ved pinsetider i det begivenhetsrike året 1989. Møtet var en økumenisk milepæl: Aldri før hadde så mange fra et så bredt spekter av europeisk kristenhet vært samlet til bønn, gudstjeneste og handlingsrettet dialog. Hovedtemaene for Basel-møtet var "fred, rettferd og vern om skaperverket" - viktige anliggender som fremdeles er hastesaker både på europeisk mark og globalt.

Og nå i juni finner "Den annen økumeniske samling" sted. Denne gangen er møtestedet Graz, i Østerrikes sørøstlige hjørne Steiermark. Også Graz har symbolverdi i europeisk sammenheng: Byen er gammelt knutepunkt mellom øst og vest. Møtearrangører er Konferansen av europeiske kirker (KEK), som samler 118 medlemskirker (ortodokse, anglikanere, lutheranere, reformerte, gammel-katolikker, metodister, baptister, armensk-apostoliske etc.) fra alle land i Europa, og Rådet for de europeiske bispekonferanser (CCEE), sentralorgan for Europas 33 katolske bispekonferanser.

Man ventet at møtet vil samle rundt 5000 deltagere - hvorav 700 oppnevnte delegater likt fordelt på KEK og CCEE, pluss like mange utpekte rådgivere og

representanter for ulike nettverk. I tillegg regner man med stort tilsig av interessert fotfolk med ulike ståsteder. Det katolske Norge sender tre delegater: Ågot Kermit fra Tromsø stift, Kari Hauge fra Trondheim stift og Lars Roar Langslet fra Oslo katolske bispedømme.

Mottoet for Graz-møtet er: "Forsoning - Guds gave og kilde til nytt liv". Hastesak det også: Forsoning er i foruroligende grad blitt mangelvare i det nye Europa som begynte å spire da Berlinmuren falt bare noen måneder etter Basel-møtet. Krigen i det tidligere Jugoslavia og den skjeve og skjøre freden man nå prøver å opprettholde i området, er det mest eklatante eksempel i så måte. Et eksempel som også viser hvor skremmende lett det kan være å få gamle motsetninger til å gløde i hat og vold. Som det heter i arbeidsdokumentet for Graz-møtet: "Vi har vært vitne til at hat vellet frem fra dype kilder næret av eldgamle krenkelser og hevnlust, følelser vi trodde var overvunnet (-) Det synes som om tendensen til å akseptere krig som et uunn-gåelig onde vinner terreng i Europa. Og det har ført til en økt følelse av hjelpeløshet og usikkerhet i alle land på vårt kontinent."

Men også massearbeidsløsheten og den økende intoleranse overfor flyktninger og innvandrere utgjør uropotensiale, noterer dokumentet. Og - kommunismens fredelige fall til tross: Folk i det østlige Europa er "langt fra tilfreds med den nåværende situasjon - usikkerheten stikker for dypt, den sosiale urettferdigheten er for iøynefallende, folks muligheter for en fredelige fremtid for usikre."

Etterlyser mere praktisk økumenikk
Biskop Guiseppe Chiaretti, Den italienske bispekonferanses ansvarlige for økumeniske spørsmål, beklager at konkret handling og de kristnes forhold seg imellom hittil har vært så lite fokusert innen den økumeniske dialogen. Han mener også at det foreløbige utkast til sluttdokument for den økumeniske

samlingen i Graz i juni i år, er for lite praktisk orientert.

Vi må "gjenoppdage evangeliets radikalitet", understreker Chiaretti. Som samtidig gjør et klart at "dette intet har med fundamentalisme å gjøre". Det dreier seg snarere om å åpne seg for dialog med dagens kultur, forklarer biskopen.

L'OSSERVATORE ROMANO

Overbevisende solidaritetsappell fra de kristne påkrevet

I et Europa som på til dels dramatisk vis er merket av nasjonale og nasjonalistiske spenninger, og hvor næringslivet og profitten nærmest "likviderer" sosialstaten, er det høyst påkrevet med en overbevisende solidaritetsappell fra kristent hold. Det mener Bruno Forte, en av Italias mest kjente teologer. Uten konkret utformet og levet solidaritet, ingen troverdige forsoningsanstrengelser, sier Forte.

L'OSSERVATORE ROMANO

3

Men forsoning er hastesak og mangelvare også i økumenisk perspektiv. Ikke minst i økumenisk perspektiv: Det er over 1000 år siden det store skisma skapte en østlig ortodoks kristendom og en vestlig romersk-katolsk form av den samme tro. Og det er vel 450 år siden den vestlige enhet sprakk, og reformasjonskirkene - etter hvert et landskap med svært mange teiger - ble en del av virkeligheten. På høy tid at vi fylker oss tettere sammen, vi som bekjenner at vi tror på ham som er "veien, sannheten og livet". Om to og et halv år markerer vi 2000-årsdagen for hans fødsel. Joda, vi er kommet hverandre nærmere i den senere tid - nærmere de siste tiår enn i århundrene før. Men mye gjenstår.

Og dertil kommer, som arbeidsdokumentet for Graz-møtet peker på, at også for kirkens vedkommende ligger det mye under overflaten. Kirkene bærer på sin del av skyld i form av maktmisbruk, krenkelse og forfølgelse av "de andre" og "minoriteter" opp gjennom Europas historie. Forholdet til jødene nevnes spesielt: "De kristne kirkers lange historie med forsyndelser mot jødene tynger vår samvittighet." Og - gledelige økumeniske fremskritt til tross: "Minner om religionskriger, skittkastning og baktalelse sitter under huden på oss som pigger av mistillit. Vi har syndet mot hverandre. Hvordan kan vi holde frem for verden budskapet om forsoning når vi kristne ikke er forsonet oss imellom?"

Temaet for Graz-møtet er betimelig og mangesidig, men berører også meget sensitive og smertelige spørsmål, påpeker Finnlands katolske biskop, Paul Verschuren, i noen "refleksjoner"

omkring Graz-møtet, rettet til bispekolleger i CCEE - han har vært sentralt plassert under forarbeidet til Graz-møtet. Temaet "forsoning - Guds gave og kilde til nytt liv" fører linjen fra Basel-møtet videre, skriver biskop Verschuren, for forsoning må til om man skal oppnå den "fred, rettferd og bevaring av skaperverket" som var Basel-møtets visjon. Ingen tvil om at forsoning har klare sosial-etiske dimensjoner, og de skal belyses i Graz, men heller ingen tvil om at forsoning i kristen sammenheng går dypere. Forsoning berører selve kjernen i det bibelske budskap. Å arbeide for forsoning er en av kirkens sentrale oppgaver i verden, betrodd den av Gud selv. Men "når man beveger seg fra forsoningens teologi over til forsoningens praksis, blir man uvegerlig konfrontert med lidelse, lidelse hos seg selv og andre," skriver biskop Verschuren. "Jeg antar at temaet forsoning vil tvinge oss til på ny å studere Vårherres eget eksempel - Han som skjenket oss forsoning nettopp gjennom lidelse og kors."

Ordet forsoning er ofte blitt misbrukt, påpeker arbeidsdokumentet for Graz-møtet: "Det er blitt brukt til å tilsløre klanderverdige forhold og til å trekke et fortielsens slør over forhold som burde vært åpne for offentlig kritikk. Sannhet og ærlighet er uunnværlige bestanddeler i ekte forsoning."

Ingen snarveier til forsoning, altså. Og edruelighet når det gjelder hva et møte som den kommende stormønstringen i Graz kan utrette, tør være på sin plass. Forsoning er en lang prosess - lenger enn vi trodde. Det har ikke minst Europas aller nyeste historie vist. Desto viktigere at vi nå for alvor bretter opp ermene. UKJ

Dette er logoen for Graz-møtet - utformet av den nederlandske designeren Edwin Hassink. Utfordret til å si noe om hva han rent umiddelbart assosierer med logoen, svarer biskop Paul Verschuren: "Musikk, nærmere bestemt Gustav Mahlers musikk. Og grunnen er at for meg har Mahlers musikk selv i sine mest menneskelige og smertefylte toner et åndelig aspekt, et øyeblikk av håp, en streif av lys som slår igjen. Jeg synes logoen har noe av denne musikken ved seg: Formen er horisontal og forankret i menneskelig virke, i det gode, men også i det onde og syndige, og den åpner seg lykkelig oppover og peker for meg derved på Gud, forsoningens kilde, den eneste kilde."

Kunstneren selv sier: "Jeg ser utstrakte armer, armer som beskytter, forsoner; jeg ser kjærlighetens dyrebare gave og varme - vår evne til å strekke oss mot hverandre; en blomst som begynner å folde seg ut; en kraft som får menneskene til å strekke armene opp i været, fulle av nåde og takk. En nesten full sirkel omkring kjærlighetens symbol viser vilje til å (gjen)opprette fellesskapet; den stiliserte blomsten uttrykker minner om skapelsen; den fruktbare jorden som nærer planten, har naturens egen farge."

(Fra "On the Road to Graz", Newsletter on the Second European Ecumenical Assembly.)

Forfølgelsene ikke slutt med jernteppets fall

“Overgrep mot kristne foregår hele tiden. Den siste måneden har vi fått kjennskap til grusomme handlinger flere steder. La meg nevne noen av disse: En kristen landsby i Pakistan er angrepet. Et kristent senter 15 km nord for Kairo i Egypt ble rasert av muslimer før jul. I Vietnam holdes 16 kristne ledere fengslet på grunn av såkalt illegitim forkynnelse.” Det sier generalsekretær

John Victor Selle i organisasjonen Norsk Misjon i Øst, som runder de 30 i år, i et intervju med baptistbladet Banneret. Tidligere het organisasjonen Misjon bak Jernteppet. “Men virksomheten opphørte ikke med jernteppets fall,” skriver Banneret: “Fordi kristne bak det tidligere jernteppet fortsatt trenger hjelp, og fordi kristne i andre land er utsatt for overgrep og forfølgelser, er det fortsatt behov for organisasjonen.” Ifølge seriøse anslag led så mange

som 156.000 kristne døden for sin tros skyld i 1995.

I hvilke land har de kristne det vanskeligst i dag, vil intervjuer vite. “Helt klart i de muslimske land der den radikale, politiske delen av islam spiller en sterk rolle,” svarer Selle. “Det gjelder særlig i Sudan, Iran og delvis Pakistan og en rekke andre land.” Intervjuer minner om at organisasjonen gjennom årene har kritisert den norske kirke for unnfallenhet når det gjelder å påtale overgrep mot kristne, særlig i Øst-

Porvoo-avtalen, inngått i den finske byen Porvoo og markert ved høytideligheter bl.a i Nidarosdomen i fjor sommer, vil være kjent for våre lesere fra dagspressen og nyhetsnotiser i St. Olav. Avtalen åpner for utvidet kirkelig samarbeid mellom de viktigste reformatoriske kirkene i Nordvest-Europa og i Baltikum. Vi har bedt Henryk Roelvink - svensk fransiskaner, medlem av Katolska Ekumeniska Nämnden og katolsk observatør under forhandlingene som ledet frem til Porvoo-teksten, se nærmere på selve avtalen og dens implikasjoner, samt hvordan den tar seg ut sett med katolske briller.

keliggjøre. Deretter sammenfattes hva de deltagende kirker er enige om i troen. Begge disse kapitlene bygger på et stort antall andre økumeniske tekster som er blitt til i årenes løp. Porvoos eget bidrag finnes i kapittel 4 om “bispeembedet i kirkens apostolisitetstjeneste”, siden embedets manglende apostoliske suksesjon hittil har vært det største hinderet for enheten, sett fra anglikanernes ståsted. Avslutningsvis formulerer man en felles erklæring som i detalj angir hva avtalen innebærer.

Den apostoliske suksesjon

Det avgjørende spørsmålet gjelder den apostoliske suksesjonen. Inntil for kort tid siden ville det anglikanske fellesskapet ikke anerkjenne det lutherske embedet andre steder enn i Sverige, Finland og Baltikum fordi den apostoliske suksesjonen (bispevigsel ved håndspåleggelse av andre vigslende biskoper i en ubrutt kjede fra urkirken frem til i dag) manglet. I flere lutherske kirker rundt om i verden hadde man ikke engang biskoper. I Danmark og Norge ble det et brudd på 1500-tallet da kongen avsatte alle de katolske biskopene, og Johannes Bugenhagen, som kun var vigslt til prest, i 1536 vigslt nye “superintendenten”, som senere tok tilbake bispetittelen. Bare Svenska Kyrkan og kirker som var direkte forbundet med den, hadde, ifølge anglikansk syn, beholdt suksesjonen. Dette var svenskene enige i, jamvel om de selv ikke anså det som vesentlig for den gjensidige anerkjennelse.

Stort sett ble man i Porvoo enig om at utgangspunktet bør være hele kirkens apostolisitet, hvilket konkret innebærer kontinuitet i troens innhold og troslivet, i sakramentsforvaltning og i kirkeordning. Den historiske bispesuksesjonen ses således som ett av mange tegn på troskap mot apostlene og på omsorg for kontinuiteten i kirkens liv. Også selve bispesuksesjonen består av flere ele-

Det er kanskje litt dristig av en svenske å ta til orde om norsk økumenikk. Men det er også et tegn på at kirkens liv ikke lenger kan innskrenkes til nasjonale grenser. Undertegnede var romersk-katolsk observatør ved forhandlingene som ledet frem til Porvoo-teksten. Jeg kunne derfor følge fra innsiden hvordan Den norske kirke under ledelse av biskop Andreas Aarflot bidro med sine perspektiver og reagerte på andres.

Jeg oppdaget at flere norske teologer i løpet av det siste tiåret hadde åpnet seg for en dypt forankret streben etter enhet. De hadde funnet en slags tredje vei ved siden av luthersk ortodoksi og pietisme på den ene siden og nasjonal-kirkelighet og liberal teologi på den annen. De hadde studert forskjellige økumeniske tekster, blant annet fra de internasjonale katolsk-lutherske studie-kommisjonene, som ut fra bibelsk teologi forsøker å komme til rette med reformasjonstidens kontroverspunkter. De hadde innsett at Norge er en del av den vestlige kristenheten som, i tråd med Guds vilje, atter er på vei mot enhet. Porvoo ble for dem et skritt på denne veien.

Ser man etter hvilke kirker som deltok i forhandlingene, ser man at det stort sett dreier seg om de viktigste reformatoriske - lutherske og anglikanske - folkekirkene i hele Vest-Europa: fra Island, Irland og Storbritannia via

Skandinavia og Finland til Baltikum. Dessverre har senere Den danske folkekirke besluttet ikke å være med, mens den evangelisk-lutherske kirken i Latvia har utsatt sin beslutning. Man har dermed fått i stand en regional kirkelig enhet mellom anglikanere og lutheranere som foreløpig er unik, men som kan etterfølges av andre grupper av kirker på andre steder.

Avtalens innhold

De ti kirkene som har undertegnet Porvoo-avtalen, har anerkjent hverandre som “søsterkirker”, en kjent betegnelse for oss katolikker. Den innebærer at undertegnerne mener de har samme grunnleggende trossetninger, at alle sakramenter, inklusive embedet, anerkjennes fullt ut (visse ulikheter vedrørende konfirmasjonen og diakonatet må riktignok bearbeides nærmere), og at alle har samme episkopale kirkestruktur. Derfor får man, ved besøk hos hverandre, delta i alle gudstjenester og ved flytting til å med tjenestegjøre i de øvrige kirkene, ikke bare som vanlig legmann, men også som tillitsvalgt og som embedsbærer, om ikke særskilte regler er til hinder.

Dette forklarer Porvoo-tekstens inndeling. Etter en innledende situasjonsbeskrivelse (geografisk og historisk) skisserer man kort kirkens vesen og den enhet som avtalen hjelper til med å vir-

Europa og det tidligere Sovjet, og undrer om kirker og politikere i Vesten er for lite opptatt av overgrep mot kristne? "Kirkene i Vesten er passive i forhold til den virkelighet som har tegnet seg," mener Selle. "Politikerne synes å være opptatt av menneskerettigheter der det er politisk gevinst å hente, og eventuelle protester ikke har negative følger for handelen."

Aldri mer krig!

"Aldri mer krig! Aldri mer hat og intoleranse!" var kvintessensen av pavens budskap under dagsbesøket i Sarajevo i april. Besøk er forlengst historie; likevel et par momenter fra Catholic Herald's reportasje. Talsmenn for Vatikanet så besøket som en prøve på den skjøre freden i Bosnia-Herzegovina, noterer avisen. "Hvis den fungerer, hvis folk får reise fritt i forbindelse med besøket, vil det bidra til å bekrefte Dayton-avtalen og den fremtidige freden. Om bare et par

busser slipper inn i byen, vil det være et pluss." Det ble mer enn et par busser: 50.000 mennesker var med på pavemessen i Sarajevo, og de kom til dels langveis fra - fra Mostar i sør til Gorazde i øst og Banja Luka i nord.

Carl Bildt, øverste "fredsbevarer" i Bosnia, oppsummerte besøket slik: "Han brukte ord som ikke er særlig vanlige her. Han snakket om tilgivelse, om forsoning, om å leve sammen. . . tilgivelse er et av de minst brukte ord i dette landet."

nikk

5

menter som uttrykker kontinuiteten med middelalderens kirke og derved med urkirken. Ved reformasjonen ble f.eks. inndelingen av bispedømmene ikke forandret i Danmark eller Norge, biskopen beholdt stort sett de samme embedsplikter, bispeordinasjonens bærende element forble håndspåleggningen og bønn om den Hellige Ånd. Og hensikten med de endringer som ble foretatt, var nettopp å gå tilbake til urkirken.

Ut fra denne mer teologiske enn juridiske tenkemåte bedømte man så det tilfeldige avbruddet i 1536 som ikke avgjørende, siden apostolisitetens ånd var blitt bevart. Et tegn på dette så man i det faktum at alle de nordiske folkekirkene er svært likeartede, til tross for visse nyanseforskjeller mellom dem.

Erklæringens forpliktelser

I erklæringen forplikter de deltagende kirkene seg blant annet til å betrakte dømte medlemmer av andre kirkesamfunn som medlemmer av ens egen kirke, og til å innby hverandres medlemmer til å motta sakramenter og pastorale tjenester. Man vil ha nærmere fellesskap mellom utenlandsmenighetene og de hjemlige kirker. Man forplikter seg til vanligvis (men ikke alltid) å innby hverandres biskoper til å delta i håndspåleggelse ved bispevigsel som et tegn på kirkens enhet og kontinuitet. Man ønsker også å finne former for felles rådslagning om teologiske og pastorale spørsmål, det vil si kirkens kollegiale ledelse.

Det er derimot en svakhet at man ikke har bundet seg i disse spørsmål om ledelse. Hver kirke har selv ansvaret for sine egne innenkirkelige beslutninger. En fortsettelseskommisjon er dannet blant annet for å se på hvilke konsekvenser Porvoo-avtalen kan ha, og hvordan man i fremtiden skal styrke fellesskapet. Men denne kommisjonen har ingen formell makt. Derfor kunne

Den norske kirke, selv etter undertegnelsen av Porvoo-avtalen, beslutte at domproster fortsatt beholder retten til å vigse prester dersom biskopen er forhindret. Denne beslutningen er inkonsekvent og går imot Porvoos teologi, og utenlands oppfattes det derfor som et litt barnslig - uttrykk for nordmennenes behov for å vise sin selvstendighet.

"Katoliserende"?

Enkelte hevder at gjennom Porvoo er de nordiske og baltiske lutherske kirker blitt trukket i "katolsk" retning. Jeg tror man bør være forsiktig med den slags merkelapper. Slik jeg ser det, tar man da utgangspunkt i en foreldet dualistisk tenkemåte, nemlig motsetningen mellom katolsk og protestantisk. Anglikanerne passer ikke inn i dette skjema, og egentlig gjør de nordiske lutheranerne det heller ikke. Gjennom vårt internasjonale økumeniske samvær har vi oppdaget at det finnes flere sorter "katolisisme" (f. eks. "anglo-catholics",

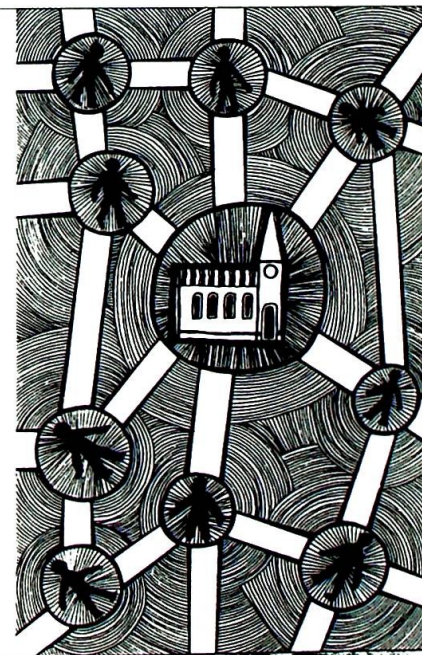
evangelisk katolisitet, gammelkatoliker, romerske katolikker, østkirkelige katolikker) og flere sorter "protestantisme" (lutheranere, reformerte, baptister, pinsevenner etc.).

Alle disse kirkene nærmer seg dessuten hverandre. Neste år godkjennes antagelig både på katolsk og luthersk hold en felles tekst om rettferdiggjørelsen, et tema som hittil har vært den største anstøtsstenen mellom de to kirkefamilie. Også anglikanere og katolikker har undertegnet flere dokumenter om tidligere kontroverspunkter. Man kan med andre ord like gjerne si at den romersk-katolske kirke er blitt protestantisk, som det motsatte. Hverken det ene eller det andre stemmer, for vi er alle på vei mot noe nytt og rikere der reformasjonens ensidigheter er overvunnet.

Derimot er det berettiget å anta at gjennom Porvoo-avtalen er den biskopelige kirkestrukturen blitt forsterket som fremtidens økumeniske kirkestruktur, og at kongregasjonalistiske eller synodale kirkestrukturer i mindre grad har fremtiden for seg. Det er ikke for ingenting at stadig flere lutherske kirker verden over i vår tid har innført bispeembedet. Tidligere var Nordens lutherske kirker isolert i så måte, nå er deres kirkeordning den vanlige. Det kan også tilføyes at det til og med finnes reformerte og baptistiske biskoper.

Den katolsk-lutherske dialog

Porvoo innebærer at neste skritt i den internasjonale dialogen mellom den romersk-katolske kirke og den lutherske kirkefamilie er blitt lettere. De kristne i vest har alltid forblitt enige i troen på den treenige Gud, Faderen, Sønnen og den Hellige Ånd. De har vært splittet når det gjelder synd og frelse/helliggjørelse, men har i prinsippet igjen blitt enige gjennom erklæringen om rettferdiggjørelsen. Neste store emne på mange dialogers program er

Mange veier fører til den éne kirke

I rikdommens spor

"Muligens er ungdomsproblemene bare et symptom på de tendensene til oppløsning, kynisme og likegyldighet som alltid følger i rikdommens fotspor," noterte sjefredaktør Steinar Hansson i Arbeiderbladet for en tid siden. "Det er i hvert fall et paradoks at jo rikere landet blir og jo mer ungdomsfokuserert både generelle idealer og kommersiell satsing blir, desto flere barn og unge faller utenfor."

Vatikanets mediebiskop støtter opp under katolsk presse

De katolske kirkebladene skal være forum som gjenspeiler "helheten i det katolske fellesskap", og ikke bare være biskopenes bulletiner. Det skriver erkebiskop John P. Foley, leder for Det pavelige medieråd, i anledning 70-årsjubileet for den katolske Sonntagszeitung i Augsburg. Kirkebladene er et fantastisk instrument for å skape en troens familie og styrke båndene mellom

katolikkene, deres biskoper, verdenskirken og Roma, fastslår Foley. Som gir kirkebladene en bred oppgave: De skal være en markeds plass (agora) for den lokale kirke, et sted hvor folk kan få nyheter, lytte til synspunkter og selv få ytre seg. Slik kan enhetens bånd styrkes.

Kirkebladene må være tilforlatelige informasjonskilder, sier Foley. Og folk bør også kunne finne hjelp og inspirasjon for eget liv i dem. Her kommer beretninger om

6

kirkesynet.

I Sverige forsøker nå den nasjonale katolsk-lutherske dialogen å legge grunnen for et nytt felles kirkesyn ved hjelp av den moderne (og samtidig urgamle) tanken om kirken som grunn sakrament, og gjennom den tillempe Kristi inkarnasjon på kirken og se kirkes liv i lys av Kristi liv. Om begge sider aksepterer en biskoppelig kirkeordning og et apostolisk bispeembede, finnes det også her gode utgangspunkter for videre samtaler. Naturligvis gjenstår å ta fatt på dialogen om kirkes universalitet eller katolisitet, men pave Johannes Paul II har allerede innbudt til dette, siden han i encyklikaen "Ut unum sint" (1995) foreslår økumeniske samtaler om paveembedet.

Til tross for at det, såvidt jeg kan se, finnes teologiske muligheter for at den romersk-katolske kirke anerkjenner den apostoliske suksessjon hos dem som har undertegnet Porvoo-avtalen, er spørsmålet om embedet fremdeles ikke løst: innføringen av kvinnelige prester og biskoper har ført til et nytt hinder på veien mot enheten. Hvordan kirken skal komme forbi dette hinderet, er det formodentlig ingen som riktig vet i dag. Men økumenikk innebærer at man tar skritt for skritt og overlater til fremtiden det som hører fremtiden til. Det nærmeste er derfor planen for en regional nordisk luthersk-katolsk dialog der vi skal se på hvilke nyansatser Porvoos tanker kan føre med seg for romersk-katolsk teologi om bispeembedet og den apostoliske suksessjonen. Så vidt jeg kan se, finnes slike nyansatser, selv om jeg som katolikk også er kritisk overfor en del av Porvoos innhold.

Gunnar Wicklund-Hansen:

Den bortkomne Henri Nouwen

Boken heter ikke det, men *Den bortkomne sønn vender hjem*, og er skrevet av den kjente katolske åndelige forfatter Henri J. M. Nouwen. Det er likevel ingen tvil om at den handler om forfatterens livslange kamp for å finne tilbake til sitt egentlige hjem: et sted hvor han virkelig kunne bli forsonet med Gud og finne et sant fellesskap med sine medmennesker.

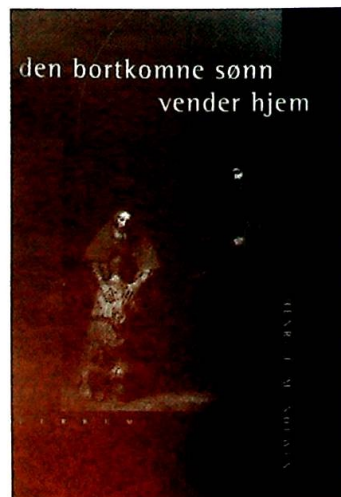
Utgangspunktet for boken er at han i muséet Eremitasjen i St. Petersburg oppsøker Rembrandts maleri "Den fortapte sønns hjemkomst" (en plakat hadde satt ham på sporet etter det). Dette blir bestemmende for hans videre åndelige og fysiske reise gjennom livet. Han opplever en tett samhörighet med skikkelsene i maleriet: den yngste sønnen blir i første omgang hovedpersonen som han lever seg inn i, men etter hvert overtar den eldste, litt bitre sønnen, og til slutt står faren helt i sentrum.

Denne bibelske lignelsen, fremstilt av den store maler Rembrandt, blir en slags nøkkel til Nouwens eget liv. Dette er åpenhjertig selvbiografi på sitt beste. Det blir ikke avslørende selvopptatthet av det, men erfaringer som kan komme andre til gode. Rene menneskelige erfaringer, men også lærerike trekk om hvordan vi kan finne frem i vårt gudsforhold, og om alle de tabber vi kan gjøre underveis.

Nouwen skriver usedvanlig fascinerende og medrivende (Kjersti Grøvs oversettelse er utmerket), og hans ytterst sårbare personlighet har noe i seg som får mange lesere til å kjenne seg igjen. Selv opplever han å komme fra den interesserte tilskuers rolle (slik han følte det som professor ved Harvard) til å bli et integrert medlem av et fellesskap for psykisk utviklingshemmede. Han legger ikke skjul på at den veien var ganske tung å gå, men den var helt nødvendig for den bortkomne sønn, som samtidig også var den forargede eldste sønn. Så vet vi nå at han plutselig dør i 1996, underveis til et gjensyn med maleriet i St. Petersburg.

Henri J. M. Nouwen:

Den bortkomne sønn vender hjem
Verbum 1995

mennesker og initiativer som vekker til ettertanke og har relevanse for andres liv, inn i bildet. Erkebiskopen oppfordrer katolikken til stadig å utdanne seg i religiøse spørsmål. Den katolske presse er enkleste middel til slik videreutdanning for voksne kirkemedlemmer, sier erkebiskop Foley.

KATOLSKT MAGASIN

Om prestatjetenesten

"Oftere enn før opplever vi at prester gir opp sin kirkelige tjeneste," skriver domini-

kanerinne dr. teol. Else-Britt Nilsen i en artikkel om "Forkynnelse og forkynnere i katolsk perspektiv" i tidsskriftet "Kirke og Kultur". Og hun tilføyer at "årsakene kan være mange, og de opptrer sjelden alene". Hun peker blant annet på at dette ikke er et fenomen "som er typisk for prester innenfor én bestemt kirke, men synes snarere å være gjengangere innenfor forskjellige kirker og kirkesamfunn".

Else-Britt Nilsen poengterer imidlertid at "man overforenkler hvis man i katolsk sammenheng forklarer flukt fra prestatjeteneste utelukkende ved henvisning til sølibatskravet, eller hvis man i kirker med gifte prester bare viser til den store påkjennning det utgjør å være prest og familiefar med en utearbeidende ektefelle. Imidlertid er det nærliggende å hevde at enhver kirke vil berikes ved å ha både gifte og sølibatære prester."

7

Maria Magdalenas Evangelium

Fire gnostiske skrifter

Oversatt av Turid Nystøl Rian

Innledning av Turid Karlsen Seim

Emilia 1996

Denne lille boken inneholder norske oversettelser av tre kristne tekster fra det 2. århundre: "Evangeliet etter Maria", "Evangeliet etter Filip", og "Frelserens dialog". Disse ble opprinnelig skrevet på gresk (muligens på syrisk, hva deler av Filipsevangeliet angår). En gammel koptisk oversettelse ble oppdaget på Nag Hammadi i Egypt i 1946. Pater Aage Hauken har nylig skrevet en interessant bok om to av de rettroende, "apostoliske fedre" fra det 2. århundret, Ignatius av Antiokia og Polykarp av Smyrna. Denne boken kan på en måte komplettere bildet ved å gjøre leseren kjent med noen av de kjeterske, "gnostiske" forfattere som Ignatius og Polykarp kjempet imot.

Den fjerde tekst i boken er en oversettelse av en salme fra den manikeiske salmebok, skrevet på syrisk eller gresk i Mesopotamia på midten av det 3. århundre, og likeledes bevart i en koptisk oversettelse som ble oppdaget på 1920-tallet. Når man leser den, da ser man noe av den indre kraft som gjorde manikeismen til en verdensomspennende religion. Især får man glimt av dens åndelige skjønnhet, denne skjønnheten som trollbandt den unge Augustin.

Disse fire tekster har aldri før blitt oversatt til norsk. Hvorfor blir de oversatt akkurat nå? Det er fordi alle nevner Maria Magdalena, "en kvinne som hadde forstått alt helt og fullt" (som "Frelserens dialog" kaller henne). Samlingen vil vise til den plass kvinnene egentlig innehadde i de første kristne menighetene, en plass som skal ha blitt fortidd i

andre, "rettroende" litterære kilder. Vårt gjengse bilde er av underkuete kvinner, men disse tekstene vitner på at: "Kvinnene kunne være åndelige veiledere og ha læremyndighet," som vi leser på bokens vaskeseddel. Filips-evangeliet sier jo at Jesus elsket Maria mer enn noen av sine mannlige disipler.

Problemet med en slik måte å presentere tekstene på er at de selv så tydelig forkynner en dyp kvinnefiendtlighet. Vel blir Maria Magdalena lovet for sin klokhet, men når apostelen Judas (ikke Isakariot) spør Herren i samme tekst, "Når vi ber, hvordan burde vi be?", da svarer Jesus: "Be på det sted hvor det ikke er noen kvinne!" Da må man virkelig anstrenge seg for her å finne bevis på at kvinner hadde rådende funksjoner hos de første kristne ...

Verdien i denne samlingen ligger et helt annet sted. For det første er "Frelserens dialog" en tekst som er nesten like gammel som de evangeliene vi har i vårt nye Testamentet. Den bringer oss altså meget nær de første generasjoner av disipler som overleverte og kommenterte de muntlige tradisjoner om Jesus.

For det andre, inneholder Filips-evangeliet (skrevet ca. 175) en hel del perler. Jeg vil gjerne få sitere noen av disse interessante tekstene. Først, en liten lignelse:

"Et esel gikk hundre mil mens det dreide en møllesten rundt. Da det ble sluppet løs, befant det seg fremdeles på samme sted. Det finnes mennesker som foretar mange reiser, men ikke beveger seg fremover mot et bestemmelsessted. Når kvelden faller på dem, så de hverken by eller landsby, hverken menneskeskapt ting eller naturfenomener, hverken makter eller engler. Forgjeves har stakkarne strevd."

"Frykt ikke kjødet, men elsk det heller ikke. Hvis du frykter det, vil det få overtaket over deg. Hvis du elsker det, vil det sluke og lamme deg."

"Apostelen Filip sa: Tømmermannen Josef plantet en hage fordi han trengte trevirke til sitt håndverk. Det var han som laget korset av trærne som han plantet. Hans eget avkom hang på det som han plantet. Hans avkom var Jesus og det han plantet var korset. Men livets tre er midt i hagen."

"Når ånden (av denne verden) blåser, bringer den med seg vinter. Når Den Hellige Ånd ånder, da kommer sommeren."

"Åndelig kjærlighet er vin og duft. Alle de som salver seg med den, finner glede i den. Mens de salvede er til stede, kan også de som er i nærheten nyte godt (av duften)."

Langt fra alt i disse tekstene er lett å lese, og håndsskriftene er dessverre ofte fragmentariske. Men vi må takke forlaget og oversetteren. Jeg anbefaler boken varmt og håper at mange vil ta seg tiden til å fordype seg i den. Den beriker vår kunnskap om den store kristne tradisjon.

Brian McNeil

Maria Magdalenas evangelium

Fire gnostiske skrifter

erien emilias grode et skrift i serien emilias grode

“Oljegren” til Hongkongs katolikker? Lederen for Kinas “Kontor for religionsanliggender”, Ye Xiaowen, sier Hongkongs katolikker har intet å frykte når byen nå tilbakeføres til det øvrige Kina. Men han kommer samtidig med en advarsel: Forsøk fra kirkens side på å “reformere det kinesiske kontinent” vil ikke bli tålt. “Fastlandskineserne må ikke prøve å omforme folk i Hongkong etter sine egne kriterier, og folk i Hongkong må på sin side ikke prøve å for-

me fastlandskineserne etter sine kriterier.” Kirken frykter at dens mange skoler og sykehus, som nyter høy anseelse i Hongkong, vil være spesielt utsatt etter tilbakeføringen.

Vatikanets reaksjon på forsikringene om at Hongkongs katolikker ikke vil bli forfulgt slik tilfellet til dels er på fastlandet, er “forsiktig optimisme”, noterer *Catholic Herald*. Mange finner Ye Xiaowens uttalelser heller

ambivalente. Det er ennå ikke klart om Hongkongs katolikker ad ulike veier vil bli tvunget til å slutte seg til den statskontrollerte “patriotiske” katolske kirke, som offisielt støtter staten og derfor kan arbeide relativt fritt. Lederen for Hongkongs katolske “Kommissjon for rettferdighet og fred” sier at “Hongkongs katolikker i øyeblikket er i samme båt som byens øvrige innbyggere. Dette er usikre tider, men folk ser likevel håpefullt på fremtiden.”

Den 1. juli blir Hongkong igjen en del av Kina, etter 160 år som engelsk kronkoloni. Vil Kina holde seg til de nye avtaler som gjelder for femti år fremover, om “ett land” og “to systemer”, kapitalisme i Hongkong og sosialisme i det øvrige Kina”? Garantien omfatter også religionsfrihet etter vestlig modell, men hvordan blir det i praksis? Og hva med de øvrige menneskerettighetene? På katolsk hold er i hvert fall én ting klar: Man har forberedt seg på overgangen. Noen er også forberedt på det verste.

Men først litt historie. Allerede året etter Opium-krigens slutt i 1842 - det var da Hongkong med en del av fastlandet kom under den engelske krone - ble den første katolske kirke opprettet på det som den gang stort sett var en naken klippeøy og et sjørøverreir. Menigheten bestod i utgangspunktet av de irske soldatene fra den britiske garnisonen, men etterhvert kom kinesere til. Flyktningestrømmen etter Taipei-opprøret, boxeroppstanden og ikke minst i forbindelse med den kommunistiske maktovertagelsen fikk ikke bare innbyggertallet generelt, men også antallet katolikker til å skyte raskt i været. Kristne utgjør fremdeles en liten minoritet, rundt 550.000, i Hongkong i forhold til buddhistene, som dominerer bildet, men også i forhold til konfusianere, taoister, muslimer og jøder. Ifølge offisiell statistikk fra 1995 er 237.000 av Hongkongs vel 6 millioner innbyggere katolikker, mens ca. 220.000 tilhører forskjellige protestantiske kirker og grupper. Mange av dem som er flyktet hit fra fastlandet til friheten, er redd for at de kan komme til å miste den igjen etter tilbakeføringen: Rundt 600.000 av byens innbyggere skal ha skaffet seg en rettsmulighet i form av utenlandsk pass.

Optimistisk kardinal

Mange i Hongkong ser med adskillig spenning, for ikke å si engstelse, på

fremtiden, men byens katolske overhode, kardinal *John Baptist Wu* eller *Wu Cheng-chung*, som hans kinesiske navn lyder, er fremtidsoptimist. Det forteller den tyske ukeavisen *Rheinischer Merkur*, som i juli i fjor hadde en samtale med kardinalen. *Wu*, født Sør-Kina i 1925, ble biskop i 1978 og var i en årrekke utestengt fra sitt hjemland - først i 1985 fikk han innvilget besøksvisum.

Året før hadde han meldt seg på tallelisten angående Hongkongs fremtid og særlig understreket retten til religionsfrihet som en ufravikelig menneskerett. Siden da har den katolske kirke i Hongkong søkt dialog med Kina, og kardinalen har gjentatte ganger besøkt sitt fedreland. På hjemmebane, i Hongkong, har han satset på å styrke det katolske fellesskap, og har særlig støttet oppbyggingen av basismenigheter og grupper, “små trosfellesskap” som han kaller det i sitt hyrdebrev om saken, i tillegg til mer tradisjonelt foreningsliv. Opplæring og utdanning av legfolk har stått høyt på listen.

Kardinal *Wu* er ikke redd for at Hongkongs katolikker skal komme til å lide samme skjebne som katolikkene i Kina: Under kulturrevolusjonen ble de utsatt for grusom forfølgelse og først i reformpolitikens dager begynte de overlevende langsomt å dukke opp av undergrunnen. I dag, vel 20 år etter

Maos død, hører fremdeles mange til undergrunnskirken, som anser medlemmene av den partikontrollerte “patriotiske” katolske kirke som frafalne heretiker og seg selv som de riktige og pavetro katolikker. Så svart-hvit er virkeligheten neppe. Og sett fra Hongkong tar mangt seg annerledes ut: “Vårt hjerte er åpent for alle Kinas katolikker, om de tilhører den synlige eller usynlige kirke,” sier Hongkongs tidligere generalvikar, nå hjelpebiskop, *John Tong*, som kjenner Kina minst like godt som kardinalen gjør. “Ut fra tingenes tilstand har vi bedre kontakt med medlemmene av den åpne kirke. Men vi har aldri glemt undergrunnskatolikkene. Når vi sender bøker til studentene ved de offisielle presteseminarene, ber vi alltid om at de gir noen av dem videre til undergrunnsstudentene.”

Hverken kardinalen eller hjelpebiskopen frykter noen splittelse innen sin egen hjord i forbindelse med gjenforeningen med Kina. “Kardinalen mener tydeligvis at han har god grunn til å se optimistisk på fremtiden,” noterer *Rheinischer Merkur*. “Han henviser til ‘Grunnloven for særforvaltningssonen Hongkong innen folkerepublikken Kina’, som ble promulgert i 1990 etter lang tautrekking. Han siterer gjentatte ganger selve kjernestykket i innledningen som lover, ‘i overensstemmelse med systemet ett land, to systemer, ikke å praktisere det sosialistiske system og sosialistisk politikk i Hongkong’. I artikkel 5 finnes en ytterligere forsikring: ‘Det bestående kapitalistiske system og levesett skal forbli uendret i 50 år.’”

For kirken er artikkel 141 den viktigste: Den lover religionsfrihet. Og garanterer ikke bare dagens eiendomsrett for religiøse fellesskap, men sikrer den også for fremtiden: Det betyr fortsatt drift for skoler, sykehus og andre velferdsinstitusjoner - i det øvrige Kina

Strid om katolsk universitet

I mars åpnet et nytt katolsk universitet i den tidligere portugisiske kolonien Macao, til tross for protester fra Kina: I 1999 innlemmes Macao, i dag under felles portugisisk-kinesisk administrasjon, i Kina. Den portugisiske guvernøren har ikke rådført seg om universitetet med gruppen som forbereder

tilbakeførselen, skriver *The Tablet*. Kina vil ikke tillate kinesiske studenter å studere ved det nye universitetet før saken er diskutert på høyeste nivå.

Kinesiske myndigheter tillater ikke at religiøse institusjoner er underordnet utenlandske instanser, og har etablert sin egen offisielle katolske kirke og utnevner selv biskopene. Pavelig utnevning av kinesiske bis-

koper vil ikke bli tålt, og et katolsk universitet er underlagt paven, som utnevner rektor. På portugisisk hold ser man Beijings sterke reaksjon mot universitetet som symptom på at Kina har til hensikt å innskrenke religionsfriheten når Macao kommer under kinesisk styre.

Mellom engstelse og håp

er det forbudt for kirker å drive med slikt. Mange av Hongkongs kjente undervisningsinstitusjoner er på kirkelige hender, det samme gjelder 40 prosent av sykehusdriften og et flertall andre sosiale institusjoner. Den katolske andel av dette bildet, ifølge bladet

Katolske Missionen: rundt 300 skoler med nærmere 300.000 elever, 14 sosialsentre i Caritas' regi, 6 sykehus, 14 ambulante helsestasjoner, 11 gamle hjem og 14 rehabiliteringssentre. Alle disse institusjonene er avhengige av offentlige tilskudd til driften.

Katedralen i Hongkong omringet av høyblokker og finanspalasser - da katedralen ble bygget, hadde man fri utsikt til havet fra kirketrappen! Foto: KM

Hva om de nye makthaverne skrur igjen pengekransen? "Også på dette punkt har kardinalen tiltro til at Peking vil overholde inngåtte avtaler," skriver *Rheinischer Merkur*. Når alt kommer til alt er det i folkerepublikkens egen interesse at det ikke bryter ut panikk i Hongkong - det ville skade dette viktige finanssentrum hvor Peking forlengst har solide eierandeler: Bank of China kontrollerer allerede rundt 40 prosent av Hongkongs pengemarked.

Skeptisk katolsk politiker

Penger og økonomisk suksess er stikkord for Kinas og Hongkongs felles interesser, men her er også viktige forskjeller: I Kina, som har gjort store økonomiske fremskritt under reformpolitikken det siste tiår, er politikken og samfunnet underordnet kommunistpartiets overherredømme, og menneskerettigheter som individuelle rettigheter i vestlig forstand eksisterer knapt; i Hongkong har nettopp spenningsfeltet mellom økonomi, politikk og en demokratisk forankret rettsstat vært en del av grunnlaget for den økonomiske suksessen med kapitalistiske fortegn. Mange kommentatorer i Hongkong tviler på om byen vil få beholde denne kurs etter 1. juli i år. Og deler ikke kardinalens - tilsynelatende og taktiske ? - optimisme.

"Innerst inne er jeg forberedt på det verste, men klammer meg til håpet om at alt tross alt vil gå bra," sier *Martin Lee* - jurist, menneskerettighetsforkjemper, leder for Hongkongs demokratiske parti og aktiv katolikk - i et intervju med *Rheinischer Merkur* i januar i år, vel et halvt år etter avisens samtale med kardinal Wu. Ved valget i 1995 fikk Lees parti nærmere fire femtedeler av stemmene. "Jeg kan ikke tenke meg at de kinesiske politikerne på lang sikt vil fortsette med sin hårde kurs. Hele ver-

Enorm interesse for Bibelen

Bibelsalget under den internasjonale bokmessen i Kairo tidligere i år overgikk alle forventninger og drømmer, skriver Bibelselskapets nyhetsblad "Nytt om Bibelen". Som kan fortelle at Kairo-messen er verdens nest største, bare messen i Frankfurt er større.

Mange av forlagene som deltok på årets messe klaget til arrangørene over dårlige besøkstall og svak omsetning. Men ett forlag klager ikke: Bibelselskapet i Egypt had-

de 50 personer i aktivitet på fire forskjellige avdelinger. Staben måtte arbeide fra 11 om morgenen til 11 om kvelden alle ukens syv dager. De hadde tusenvis av kunder som ville kjøpe bibler og nytestamenter. De fleste forlag ville være fornøyd med en salgsøkning på 10% i forhold til året før. Men da de gjorde opp etter salget, ble til og med de mest optimistiske og overarbeidede i Bibelselskapet imponert. Salget av bibler og bibeldeler var økt med 300% i forhold til året før!

Sår tvil om truverdet til Dolly-forskarane

Forskarane bak klonesaue Dolly og andre forskarar bondefanger samfunnet med resultata sine, meiner Knut Ruyter og Mathias Kaiser, ifølge Vårt Land. Ruyter er leiar for sekretariatet til Den nasjonale forskningsetiske komiteén for medisin, og Kaiser har tilsvarande jobb for komiteén som stiller med forskingsetikk innanfor naturvit-

10

den befinner seg på marsj mot demokratiet," sier Lee. Som selv gikk inn i politikken med ett eneste mål for øye: "Å sørge for at rettsstaten samt elementære mennesker- og borgerrettigheter skulle gjelde, også etter 1. juli i år. I dag innser jeg at jeg ikke har fått gjennomslag på dette punkt." Ledelsen i Peking har gjort det klart at det kommer til å bli en rekke endringer av lovverket, og selv om *Tung Chee-hwa*, som tar over som Hongkongs "executive chief" den 1. juli, ifølge Lee "gjør et positivt inntrykk og sikkert er et anstendig menneske, synes store deler av befolkningen å glemme at han tross alt kontrolleres av Peking og ikke kan trekkes til ansvar av et demokratisk legitimert parlament".

Den provisoriske lovgivende forsamlingen som Kina utnevnte i desember, er illegal, sier Lee, og er bekymret over at denne forsamlingen blant annet skal utarbeide en lov om anti-undergravningsvirksomhet. "Hvis man med undergravningsvirksomhet mener innsats for voldelig omveltning, da har jeg intet å innvende," sier Lee. "Men nylig døpte Kina den 27-årige dissidenten *Wang Dan* til elleve års fengsel nettopp for undergravningsvirksomhet. Undergravning bestod i hans tilfelle i at han, i en innsendt artikkel til en Hongkong-avis, hadde hevdet at det ikke hersket pressefrihet i Kina."

Det er kjent at Hongkongs påtroppende administrator beundrer Singapore og denne bystatens tidligere statsminister, *Lee Kuan Yeu*. Om Hongkong under Pekings ledelse kan tenkes å utvikle seg i retning av den strengt kontrollerte og disiplinerte bystaten Singapore? undrer RMs intervjuer. "Absolutt ikke," mener Lee, "Det ville i tilfelle bety byens endelikt. Hongkongs borgere har alltid vært friere enn innbyggerne i Singapore. Man kan si mye stygt om britene, men de har i hvert fall latt oss få føle

oss som frie, myndige mennesker. I Singapore blir voksne mennesker behandlet som barn i en gammeldags kinesisk familie hvor en patriarkalsk far bestemmer hva som er tillatt, og hva som er forbudt. Det ville ikke fungere i Hongkong," sier Lee.

Om det blir store protestaksjoner ved tilbakeføringen den 1. juli? "Noen blir det vel, men neppe særlig store," mener Lee. Som forteller at oppslutningen om minnefeiringene for massakren på Tiananmen-plassen i juni 1989 har vært synkende: I 1990 tok én million mennesker til gatene for å støtte demokrati-bevegelsen i Kina, året etter var det 120.000 - i fjor kun 30.000. "Mange er engstelige og redde for en usikker fremtid," sier Lee.

Hans egne planer for natten mellom den 30. juni og 1. juli i år? "Kanskje setter jeg meg sammen med andre like-sinnede foran de folkevalgtes hus og tenner noen lys. . ."

En utenlands sogneprests syn

Tilbake til den kirkelige scene. Rundt halvparten av Hongkongs ca. 330 katolske prester er utlendinger, blant dem pater *Renzo Milanese*, sogneprest og regionalprior for den italienske misjonsorganisasjonen PIMEs arbeid i Hongkong og omegn. I Hongkong er utviklingen den samme som i andre typiske bysamfunn: stadig høyere gjennomsnittalder for prestene og få nye kall, sier pater Milanese. Som likevel ikke ser svart på situasjonen. "Etter mitt syn kan den katolske kirke i Hongkong godt unnvære de utenlandske prestene, og i det perspektiv kan 1997 og tilbakeføringen komme til å bli til velsignelse," mener pater Milanese. Hjemlige legfolk vil i stigende grad måtte overta oppgaver i menighetene og i kirken sentralt, så prestene mer kan konsentrere seg om sine egentlige oppgaver: forkynnelsen og sakramentene.

Kirken i Hongkong har mange meget motiverte, åndelig velutrustede og også yrkesmessig høyt kvalifiserte legfolk, men den stigende emigrasjonen, blant dem også mange katolikker, bekymrer: "Det er nettopp de velutdannede som drar sin vei, og nettopp den velutdannede middelstand er viktig for byen," mener pater Milanese. Som ikke tror overgangen til nytt styre vil medføre noen direkte innskrenkning av de religiøse friheter og slett ikke til forfølgelse av katolikker eller protestanter.

Men på lengre sikt vil ganske sikkert den kinesiske staten øve innflytelse på byens sosial- og skolepolitikk, og det vil selvsagt ha sin virkning på kirkens sosiale og medisinske institusjoner og på skolene den driver. Om disse institusjonene setter spørsmålet ved menneskerettighetene i Kina på dagsordenen, vil de nok få vanskeligheter etter 1997, mener pateren. "Om jeg kritiserer en institusjon, og særlig en autoritær sådan, kan jeg ikke vente at den skal takke meg for det."

Kirkens oppgave i denne overgangstiden? "Den må være et håpets tegn, forbli trofast mot sitt kall i tro på at det til syvende og sist er Gud som leder historien. Ledesnoren må være evangeliet," sier pater Milanese. Den store usikkerhetsfaktoren er "kommunistene", og pater Milanese siterer en venn: "Det som uroer meg mest er følelsen av at man liksom aldri kan være sikker på spillereglene. Det som gjelder i dag, kan være umulig i morgen, og neste dag kan det som tidligere var utenkelig, være fullt ut mulig."

Uroen i forhold til kommunistene tør være reell nok: Oppslag i internasjonal presse nylig luftet spørsmålet om hvor sterkt Hongkongs kommunistparti og dets nettverk egentlig er, og hvor mange av medlemmene i den 11 mann sterke eksekutivkomiteén - et utpekt, ikke demokratisk valgt organ - som er

skap og teknologi. Kaiser og Ruyter forsvarer Stortinget som er blitt kritisert for å handla i affekt etter vedtaket om å forby kloning.

“Vedtaket var uttrykk for sunn skepsis. Kven skal ellers seia nei, og det i tide?” spør Ruyter og Kaiser. “Kvar er dei ansvarlege forskarane som søkjer ein åpen debatt med samfunnet, og som vågar å ropa varsku når forskning skjer i dølgsmål eller går på

ville vegar?” spør dei to og minner om at Dolly-forsøket føreåt berre vart lagt fram for eit internt etikktal for dyreforsøk. “Hadde forskinga føregått her i landet under tilsvarande vilkår og utan offentlege tilskott, ville ingen av dei eksisterande forskningsetiske komiteane blitt rådspurde. Også i vårt eige land ville høvet til ein etisk debatt i forkant vore minimalt,” sier dei.

Når forskarane no forsikrar om at dei ikkje har planar om å kлона menneske, har

Ruyter og Kaiser vondt for å stola på dei. “Det er grunn til å vera skeptisk,” seier dei to. Dei meiner historia om prøverørsteknologien er ein god parallell. I ti år pågjekk forskinga før samfunnet vart teke på senga med det fyrste velskapt barnet. Seinare har forskarane forsikra om “hit, men ikkje lenger”, men kvar gong er grensene blitt flytte. “Den dagen ein forskar kan visa til ein frisk baby som resultat av kloning, vil også etterspurnaden vere der,” påpeiker dei to.

hemmelige medlemmer av partiet. Vedvarende, men ubekreftede rykter vil ha det til at det er minst tre. At det kan være grunn til engstelse på demokratiets og frihetens vegne, bekrefter et vedtak i februar i år i Kinas lovgivende forsamling: Forsamlingen stemte for å innskrenke borgerrettighetene i Hong Kong. En ny lov skal fra 1. juli erstatte byens 150 år gamle “Bill of Rights”, og håpet om at Kinas makthavere vil være mer tolerante i Hong Kong enn på fastlandet, er ytterligere redusert. Signaler ganske nylig om at Kina må “justere” sin religionspolitikk så den harmonerer med sosialismens krav, lyder heller ikke spesielt tillitvekkende.

Store utfordringer

Spennende tider for Hongkong og for en katolsk lokalkirke som står rustet - om ikke for alle eventualiteter - så i hvert fall for noen. For å unngå fremtidig strid om kommende bispeutnevnelser utnevnte pave Johannes Paul i oktober i fjor både en koadjutor-biskop, med etterfølgelsesrett, og en hjelpebiskop for Hongkong: koadjutor er salesianerpater Zeng Zi-kiun, født i Shanghai, og hjelpebiskop er nettopp den allerede nevnte John Tong Hon, inntil nylig Hongkongs generalvikar. Kardinal Wu er 72 år gammel og må ifølge kirkeretten søke avskjed om tre år, en avskjed paven ikke er forpliktet til å innvilge dersom han mener Wu fremdeles bør bli på sin post.

Hverken kardinalen eller de to Hongkong-biskopene er medlemmer av den patriotiske bispekonferanse i Peking, en bispekonferanse som hittil ikke har pavens godkjennelse. “En slik integrering kan først skje når det opprettes diplomatiske forbindelser mellom Vatikanet og Peking,” sier biskop Tong. Som ikke vil si noe om når det kan bli: “Og om jeg visste det, ville jeg likevel ikke kunne røpe noe.”

Hongkongs bakside: opptil 14 timer pr.dag står restaurantarbeider Kong Sun Chiu Ling over oppvasken ute i bakgården og får så vidt endene til å møtes. Foto: WK

Kardinalen har imidlertid, ifølge månedsmagasinet *Katolische Missionen*, fremtidsplanen klar, og han legger listen høyt. Slik formulerte han det ved bispedømmets 50-årsmerking i oktober i fjor: “Vi må styrke vårt arbeid og vår tjeneste slik at Hongkong og Kina blir bedre og menneskeligere sted å være - sted for lykke, rettferdighet og fred, et land velsignet av Gud.”

I det perspektiv er det nok å ta fatt på i Hongkong alene. Byen, som ifølge turistbrosjyrene, har verdens høyeste forbruk av brandy og en Rolls Royce-tetthet som intet annet sted i verden, er ikke bare velstand og postmoderne skyskrapere: omkring 60 prosent av husholdningene lever på fattigdomsgrensen. Langt fra alle tjener på den blomstrende økonomien: for de fattige synker levestandarden stadig, ettersom prisene på mat og bolig stiger i takt med inflasjonen.

Og er man fattig, blir man ofte utnyttet på arbeidsmarkedet: Det nytter lite å stå på krava - og langt fra alle arbeidere vet hva de ifølge loven ha krav på! - når det fører til at du mister jobben. “Jeg arbeider opptil fjorten timer dagen og tjener såvidt nok til å holde det gående. Og nå krever arbeidsgiveren min at jeg skal arbeide en time ekstra pr. dag for samme lønn,” sier 60 år gamle Kong Sun Chiu Ling, flyktning fra fastlandet på 80-tallet. Hun vasker opp på en liten restaurant, arbeider ute i bakgården i allslags vær, syv dager i uken. Hjemme har hun en syk mann og en arbeidsløs sønn. Og “hjemme”, det er fem-seks kvadratmeter og en lang gang - og kjøkken og toalett på deling med flere andre familier!

Den siden av Hongkongs virkelighet forteller høyglansbrosjyrene ingenting om. UKJ

Dyrepresten i Roma går av med pensjon

I 15 år har pater Mario Canciani i Roma feiret messen sammen med sine menighetsmedlemmer og deres dyr. Særlig har barn og eldre mennesker satt pris på å kunne ta med dyrene sine til kirken. Cancianis etterfølger, pater Luigi Veturi, har selv ingen husdyr, men er positivt overrasket etter sin første kontakt med dyrene. "Hundene var slett ikke så urolige som jeg hadde fryktet,"

er hans lettede kommentar, ifølge *Katolskt Magasin*, som har det tyske KNA som kilde.

Feiringen av den hellige Franciskus' minnedag den 4. oktober var alltid en stor hendelse i dyreprestens kirke. Men også utenom kirken talte don Mario varmt dyrenes sak. Han protesterte kraftig mot dyreforsøk i kosmetikkbransjen, mot dyreplageri og mot den romerske tradisjonen med å la et lam slakte til påske. Han var vegetarianer. Han sier at hans engasjement for dyrene bygger på at Jesus i den nye pakt avskaf-

fet de gammeltestamentlige dyreofrene. Det må bety noe for de kristne, mener don Mario, som italienske medier kaller "Noas arks vokter".

Den 69 år gamle dyrevennen går ikke med på at dyr ikke skulle kunne ha sjel. Han har selv vært vitne til hvordan dyr har medvirket til å lege mennesker, og har ofte måttet trøste mennesker som har mistet sine firbente kamerater. "Så tette bånd skulle ikke være mulige om dyr ikke hadde en sjel," mener don Mario.

12 Olav Müller ssc: Den ensomme apen

For to år siden utga vår trossfelle dr. med. vet. *Bergljot Børresen* boken *Kunsten å bli tam*. Her redegjør hun for de egenskaper enkelte ville dyr er i besittelse av som gjør dem skikket til et fredelig samliv med menneskene. I den nylig utgitte bok *Den ensomme apen*, *Gyldendal 1996* skildrer hun menneskenes holdninger til dyrene ned gjennom tidene.

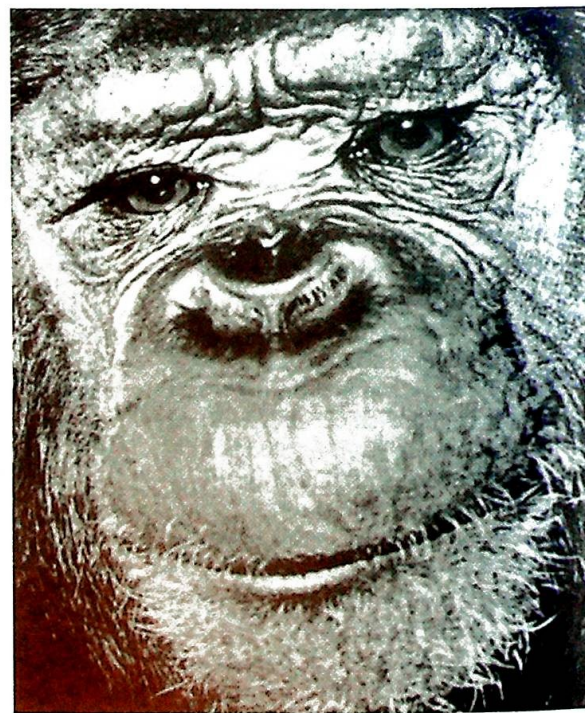
I de hundre tusener av år da menneskene levde som sanker- og jegerfolk, betraktet de dyrene som sine likeverdige søsken. Det hersket ikke noe ideologisk skille mellom mennesker og dyr. Dyrene var mennesker i dyreham. Den store skaperguden sendte dyrene som instruktører til menneskene for å lære dem hvordan de skulle overleve i villmarken - fortalte dem hvilke planter som var giftige, hvilke som hadde helbredende virkninger, hvor de kunne finne vann, sopp, insekter, honning. Dyrenes gruppeånder orienterte jegerne om hvilke dyr som var svake, gamle og modne for den ære å bli menneskemat - for slik å leve videre i deres barn. I siste fase av jakten måtte jegeren slå på instinktbyteren for jegerufølsomhet for å klare å nedlegge byttet. Ellers sto instinktbyteren i omsorgsposisjon. Menneskene hadde omsorg for hverandre, for skaperverket, for dyrene. De hadde evne til empati - leve seg inn i dyrenes tankeverden, adferdsmønster, kroppslige gleder og lidelser. Den gang var det ikke noe skille mellom gode og onde dyr. Alle var de manifestasjoner av guddommen. I den funksjonen utløste dyret - ja, alle dyr - ærefrykt hos menneskene.

Da sanker- og jegerfolket tok til å bli fastboende for ca. 11000 år siden og startet med korndyrking og husdyravl, fortsatte det gode forholdet til dyrene, men nå mer spesifisert. Husdyrene var

deres venner, slektninger, likeverdige. Her stod omsorgsbyteren alltid på - unntatt når et dyr skulle slaktes. Men skogens ville dyr, som søkte å røve storfe og småfe fra de innhegnede beitemarkene, ble *onde* dyr, som måtte drepes. Overfor dem stod jegeruføl-

somhetsbyteren konstant på.

Den store omkalfatring i menneskenes forhold til dyrene skjedde da rytternomadene fra Ural feiet inn over Europa for ca 6500 år siden. I århundrer hadde de vært fastboende og var de første mennesker som drev med hesteavl. Da så en langvarig tørke hjemsoekte området hvor de bodde, måtte de bryte opp fra sine hjemsteder og leve som nomader, for de voksende hesteflokkene trengte stadig nye beitemarker. Villhingstene søkte å stjele hoppene deres. De ble *onde* dyr som nomadene søkte å utrydde. Den territorielle aggresjon ble rettet også mot andre nomader i konkurransen om de beste gressgangene. Da dette hestefolket invaderte Europa,

Dette bildet ble tatt i Paris' zoo på 1950-tallet, en tid da innfangede sjimpanser henteslepte livet i hygieniske "apebur". Fotografen var stolt av at han ikke brukte telelinse til portrettering, men våget å klatre helt inn i buret med utstyret sitt for å få et ekte nærbilde. Han ga detaljerte opplysninger om valg av film, objektiv, eksponeringstid og blender, men har trolig ikke "lest" den ensomme sjimpansens ansiktsuttrykk, som sier noe i retning av: "Er han farlig, hva vil han her inne?" (Illustrasjon fra boken)

Baptist i økumenisk toppstilling

Den engelske baptistpastoren Keith Winston Clements blir i høst den nye generalsekretæren i KEK, organisasjonen for den europeiske kirkekonferanse, som spesielt arbeider mot religiøs diskriminering, leser vi i baptistorganet Banneret. Den nåværende generalsekretæren, Jean Fischer, trekker seg etter 10 år i stillingen.

Keith Clements er født i Kina, men har

bl.a. arbeidet som baptistpastor i Bristol. Han har vært aktiv både innen KEK og Kirkenes Verdensråd. Clements har også vært tilknyttet OSCE, organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa, og han har vært et redskap for forsoning i det tidligere Jugoslavia. Han har også skrevet flere bøker og artikler med historisk innhold, bl.a. om Dietrich Bonhoeffer og Bekjennelseskirken i Tyskland under den 2. verdenskrig.

skapte de død og fordervelse overalt hvor de kom. Fredelige bønder ble massakrert. Kvinner ble røvet, buskap stjålet. Hos dette krigerske rytterfolket stod instinktbyteren permanent på jegerufølsomhet. Omsorgsbryteren ble slått på bare når de stelte sin beste venn - ridehesten som de daglig red på. Ellers var de veldige dyreflokkene som de eide eller røvet, kun vandrende kjøtt, kapital, som de ikke hadde noen følelser for. Denne holdningen skulle bli enerådende i hele Europa etterhvert som erobrerne blandet seg med urbefolkningen. Innlevelsen i dyrenes verden var i vide kretser et avsluttet kapittel og har stort sett vært det like til våre dager. En lignende utvikling fant sted hos nomadene i Midt-Østen. Det er derfor ikke til å undres over at *Det gamle testamente* har lite til overs for dyr. (Personlig har jeg vanskelig for å tilgi hagiografene deres dype forakt for hunden). Mesteren selv er en av de få i Bibelens verden som har instinktbyteren på omsorg. Så vidt jeg kan forstå, finner vi denne holdning også hos forfatteren av *Ordspråkernes bok* der han sier: "Den rettferdige har omsorg for sin buskap, men de gudløse er harde i sinn." (12.10). De kristne teologer, sier Børresen, har ikke gjort noe for å forbedre dyrenes status - heller legitimert stygg utnyttelse av våre medskapninger. En hederlig unntagelse er etter min mening *Den hollandske katekismen*. Ellers må jeg langt på vei gi henne rett. Feilen ligger i Kirkens overaksentivering av rettferdighetens dyd. Fordi - som det blir hevdet - dyrene ikke er personer og derfor ikke rettssubjekter, kan de heller ikke stille krav til menneskene. Men Gud, som har nedlagt så mye av sin egen visdom og skjønnhet i dyrene, skulle vel kunne forlange at vi viser respekt og har omsorg for våre søstre og brødre dyrene, skapt som de

også er til hans forherligelse.

Så langt i boken er det bare å kapitulere for Børresens enorme viten, fagkunnskap og - ikke minst - evne til å skrive lekende lett og folkelig om det som adferdsforskerne har gjort til vitenskap. Men fra kapittel 10 og utover er det ikke like lett å følge henne, for her opphever hun langt på vei skillet mellom mennesker og dyr. Man kan i hvert fall ikke snakke om en *vesensforskjell* hvis hennes teorier er riktige, og man holder seg til den skolastiske filosofi. Hun mener å ha belegg for at dyrene kan tenke i ideer og trekke slutninger. Hvis så er tilfelle, har de ikke bare en dyresjel - noe ingen vil benekte - men en åndelig sjel som vi mennesker. Neste spørsmål blir så fri vilje, udødelighet og evig liv i (dyre)himmelen. Det ville være enkelt å benekte alt dette hvis det ikke var for hennes mange vitenskapelig beviste dyreforsøk - særlig med sjimpanser og gorillaer. Og allikevel - inngrodd skepsis over mange år lar seg ikke så lett overvinne. Og hva da med vår "rett" til å slakte dem, utrydde skadedyr, gjøre oss til herre over dem?

Bergljot Børresens bok *Den ensomme åpen* burde være obligatorisk lesning for alle som er glad i dyr. Under lesningen blir man klar over at mange av de egenskaper man trodde mennesket var alene om, også eies av dyrene. Vi skal ikke være så forbasket overlegne i vårt forhold til dem. Børresen gir oss en innsikt som - jeg taler av erfaring - gjør vårt forhold til dyrene varmere. Jeg har et lønlig håp om at Børresen i sin neste bok forteller oss mer om dyrenes instinkter - ikke bare de basale som i denne boken - men også om de fantastiske, ubegripelige, som setter dem i stand til å gjøre bragder som langt overgår de vi mennesker med vår fornuft er i stand til. ●

Hva er viktigst å huske?

"Vi må ta på alvor behovet for ulike ytringsformer og bruk av flere sanser i gudstjenesten," skriver res. kap. Jostein Vestbø i *Luthersk Kirketidende*. "Det kan vederfares noen hver at man ikke husker hva prekenen handlet om, og det kan ha flere grunner.

Da kan det ha sin verdi å ha fått med seg et bilde på netthinnen, for eksempel av Bibelen, levende lys og et kors løftet midt iblant oss."

Fra Bønneboken:

For dyrene

Herre, takk for alle dyrene.

*Tigeren og bjørnen,
elefant og hesten,
kua og geita.*

Takk for fuglene

*som synger sine sanger til
deg,*

*og for fiskene som søker
dypet i ditt skaperverk.*

*Når jeg kommer hjem,
ofte trett og sliten,*

*møter vår lille hund
meg med glade bjeff
og slikker min hånd
til velkomst.*

Hvorfor har du

*gitt meg så mange venner,
Herre?*

Amen.

Moder Teresa

Paven om katolske skoler

“Noen vil spørre hvorfor unge som deltar i menighetens ungdomsprogram, også trenger en katolsk skole - eller omvendt,” sa pave Johannes Paul II under et besøk på en italiensk katolsk skole nylig.

“Mitt svar er: Menighetsfelleskapet er stedet for religiøs og åndelig utdannelse. Skolen er stedet for kulturell utdannelse. De

to dimensjonene må integreres, fordi de samme verdier inspirerer dem: Det er de kristne familiers verdier, familier som, i et samfunn dominert av relativisme og truet av eksistensiell tomhet, ønsker å gi sine barn en utdannelse basert på evangeliets uforanderlige verdier,” sa paven.

Paven fremholdt videre at “i dag er samarbeid mellom familie, menighet og skole

mer påkrevet enn noen gang, ikke for å innskrenke de unges frihet, men for å forme dem og gjøre dem i stand til å foreta ansvarlige og velmotiverte valg. Katolske skoler skal, ved siden av å gi utdannelse av høy kvalitet, vise barna de kristne verdiene og oppfordre dem til å bygge sine egne liv på disse verdiene,” sa paven.

L'OSSERVATORE ROMANO

14 Rønnaug Aaberg Andresen: Erfaringer om forsoning

I begynnelsen av mars i år arrangerte *Mellomkirkelig Råd for den norske kirke* et seminar med tittelen “Forsoning på norsk”, som forberedelse til det europeiske økumeniske møtet i Graz nå i juni der “forsoning - Guds gave og kilde til nytt liv” står på dagsordenen. Ikke tilfeldig at nettopp *Rønnaug Aaberg Andresen*, leder for *Norges Katolske Kvinneforbund*, var katolsk bidragsyter ved seminaret: *Verdensunionen av katolske kvinneforbund (WUCWO)*, der *NKKF*-lederen er styremedlem, har flere ganger hatt nettopp forsoning på dagsordenen.

Omtrent samtidig med at temaet ble valgt for den II økumeniske konferanse, ble det valgt som tema for Kvinnes Internasjonale Bønnedag og også for verdenskongressen for Verdensunionen for katolske kvinneorganisasjoner (WUCWO), som fant sted i Canberra i Australia i februar 1996. Det er denne siste begivenheten jeg vil fortelle litt fra (jeg har bemerket at i uttalelsen fra Den norske kirkes delegasjon til arbeidsdokumentet til Graz-konferansen er det etterlyst historier som kan illustrere hva forsoning er - derfor vil jeg fortelle noen historier).

Selve temaet for Canberra-konferansen var: «Se, jeg gjør alle ting nye: Kvinner: Forsoning og håp.» Til konferansen kom omtrent 700 kvinner - fra alle verdensdelene og fra omtrent 30 land (Verdensunionen av katolske kvinneorganisasjoner teller omtrent 30 millioner medlemmer). Vi startet med 5 studiedager - med gruppearbeid og foredrag for å drøfte, belyse og komme til konklusjoner og handlingsplaner for vårt forsoningsarbeid videre framover.

Men før vi startet på studiedagene, ble vi møtt med en åpningsgudstjeneste i katedralen i Canberra som ga oss et slående eksempel på det forsoningsarbeid som foregår på dette kontinentet mellom urbefolkningen — aboriginene — og innvandrerene som har kommet til Australia i løpet av de siste 200 år og

tatt over urinnvånerens land. Ved begynnelsen av høytideligheten gjennomførte representanter for aboriginene en egen renselsesceremoni — en ildseremoni — for å vise at vi var velkomne til deres gamle land. Erkebiskopen av Canberra fortalte i sin preken om det forsoningsarbeidet som er i gang for å hele de dype sår som urinnvånerne har vært utsatt for fra innvandrerne, og nødvendigheten av en dyptgående forsoningsprosess i Australia.

Som arbeidsform under studiedagene var det lagt opp til gruppearbeid i sammensatte grupper der mange nasjonaliteter satt sammen i hver gruppe. Gruppene startet med å snakke om «forsoning med meg selv» — meg selv som kvinne, mor, hustru, datter, yrkeskvinne, medlem av menigheten — ut fra erkjennelsen at forsoning med andre ikke er mulig uten at jeg er forsonet med meg selv. Deretter gikk gruppene videre med å snakke sammen om forsoning med andre, med de nærmeste — deretter med nærsamfunnet, og til sist forsoning mellom folkene, med verden.

Som en avslutning på gruppearbeidene drøftet vi hvilke oppgaver vi ville prioritere i arbeidet framover i våre katolske kvinneorganisasjoner. De prioriterte områdene på verdensbasis ble da: Avskaffelse av vold mot kvinner, Kvinners helse og Kvinner som beslutningstakere.

Vår hensikt med å arbeide på denne måten er at ut av våre drøftelser skal det utkrystallisere seg en visjon og håp om at verden skal bli bedre, og denne visjonen og dette håpet skal vi omsette i handling. Handling på sin side resulterer i nytt håp.

Våre gudstjenester under studiedagene avspeilet også, både i liturgi og preken, temaet forsoning. Jeg skal aldri glemme den prekenen som presten fra Sør-Afrika holdt, der han framholdt Nelson Mandela som et lysende eksempel på en mann som vil forsoning, og som legger bak seg alt han har vært utsatt for gjennom 27 år i fengsel og arbeider for fred og frihet i sitt land.

Jeg vil også huske gruppene (sammensatt etter språk) som gikk til Bibelen for å finne skriftord til å uttrykke tankene om forsoning. Siden ble en del av disse skriftordene lest opp under messen, med en liten forklaring på hvorfor de var valgt. To eksempler:

Paulus' brev til romerne, 12:17 - 21. Teksten ble valgt av en gruppe kvinner som hadde gjennomlevd borgerkrig og sett slektninger og venner bli drept foran øynene sine, men som har kunnet tilgi og arbeide for fred.

Lukas 18:2 - 8, som ble valgt fordi kvinner ennå ikke nyter godt av menneskerettighetene i kirken og samfunnet, fordi denne urettferdigheten må bekjempes og fordømmes hvis forsoning skal bli mulig, og fordi enken oppmuntrer kvinnene til å utholde kampen for sine rettigheter uten frykt.

Et annet virkelig rørende øyeblikk var under gudstjenesten som de europeiske medlemslandene hadde ansvaret for, da en engelsk og en irsk kvinne sammen leste en bønn om forsoning og fred i Nord-Irland.

Men budskapet om og arbeidet med forsoning ble satt på en hard prøve under selve kongressen, og det fra vår egen kirke. Til kongressen var det satt fram en rekke resolusjonsforslag, og et

Verdensøkonomien: Vatikanet ønsker et ord med i laget

Vatikanet overveier å søke status som observatør ved World Trade Organisation (WTO), sier Vatikanets pressetalsmann Joaquinó Navarro-Valls: "Kirkens sosiallære stimulerer til stor interesse for denne organisasjonens virke". Et slikt fremstøt vil understreke pave Johannes Paul IIs sterke interesse for verdensøkonomien. Han har

gjentatte ganger oppfordret verdens land til å gjøre noe som monner for å minske kløften mellom rike og fattige, og til å dele verdens ressurser på mer rettferdig vis.

I en tale nylig til Det pavelige akademi for samfunnsvitenskap understreket paven at arbeid og arbeidsløshet har med menneskets verdighet å gjøre, og er ting kirken må bry seg om. "Sosialstatsmodellen" må settes i stedet for det rådende "ville og gru-

somme markedet", sa paven. "I det store perspektiv må man ikke glemme de menneskelige kostnader i denne prosessen," sa paven.

Observatørstatus ved WTO vil gi Vatikanet rett til å sende delegater og til å ta ordet ved møter om utvalgte emner. Det vil også innebære at man holdes løpende orientert om utviklingen innen WTO, noe som vil gi kirken en mulighet for innflytelse i et av FN's viktigste organer. CATHOLIC HERALD

av dem var fremsatt av Canada. I resolusjonsforslaget ble det bedt om at WUCWO skulle engasjere seg for å etablere en fortsatt dialog innenfor Kirken om kvinners adgang til ordinerte embeter, og at de kirkelige autoriteter ville foreta en dypere forskning i den hellige skrift og i teologien omkring dette spørsmålet. Den pavelige nuntius i Australia forlangte at resolusjonsforslaget skulle trekkes tilbake, med trussel om at WUCWO's troverdighet som katolsk organisasjon sto på spill. Etter mange møter, også med nuntius, for å drøfte ordlyd m.v., besluttet styret seg til sist for å trekke resolusjonen tilbake.

Det er vanskelig å beskrive den vantro og sjokk dette ble møtt med i forsamlingen. Men de europeiske delegatene gikk umiddelbart igang med å forfatte et brev til paven for å gi uttrykk for den skuffelse og frustrasjon vi følte som voksne, døpte og konfirmerte medlemmer av Kirken. Spesielt mente vi at det var et anslag mot den frie meningsytring og en dialog som oppfattes som en demokratisk rett, også innenfor Kirken. Utkastet til brev ble diskutert i plenium, og det ble flertall for å sende det til paven (mens de delegatene som hadde reservasjoner fikk anledning til å uttrykke det).

Det var vel kanskje ikke å vente annet enn at spørsmålet om kvinners adgang til ordinerte embeter ville vekke motstand fra kirkelige autoriteter etter at kardinal Ratzinger i Troskongregasjonen umiddelbart før hadde uttalt at avvisningen av kvinnelige prester i den katolske kirken hører til trossannhetene. Men etter manges (også presters) mening, er ikke dette et spørsmål som hører med til troens grunnlag. I alle fall føltes det — for så mange av kvinnene som var tilstede og også for mange katolske kvinner ut over i verden — som en avvisning av kvinners åpenhet og vilje til og ønske om dialog innenfor Kirken.

Som sagt vakte disse hendelsene sterke og blandede følelser hos kvinnene som var til stede. Men en annen som følte denne stemningen sterkt, var pater Paul-Emile Charland, WUCWOs geistlige rådgiver. Han skrev et brev til Statssekretariatet ved Den Hellige Stol og utdypet det som hadde hendt på kongressen, og de følelsene som ble vakt ved beskjeden fra den pavelige nuntius. Dette førte til at pater Charland ble innbudt til Statssekretariatet for å samtale om saken. Han ba om å få ta med to av kvinnene som hadde deltatt i Canberra, nemlig den tidligere verdenspresidenten og vispresidenten fra Canada, landet som hadde fremmet forslaget om resolusjonen.

De ble møtt av to biskoper/teologer fra Statssekretariatet og hadde en åpen samtale og givende diskusjon. Det ble også gjort klart at disse to ikke var delaktige i utspillet fra nuntius i Canberra. WUCWO ble oppfordret til å komme igjen og fortsette dialogen med Statssekretariatet. Et godt eksempel på forsoning!

Opplevelsen i Canberra, som gjorde inntrykk på alle oss som var tilstede, illustrerer vel også på sin måte et av de økumeniske problemområder, der jeg føler en trang til å oppfordre våre kristne brødre og søstre fra andre kirkesamfunn: La ikke den fortsatte streben etter enhet hindres av at den katolske kirke fremdeles synes å stå på stedet hvil i et spørsmål som gjelder kvinners fulle deltakelse i Kirkens fellesskap. Katolske kvinner vil ikke gi opp anstrengelsene for å holde dialogen åpen - i forsoningens ånd.

La meg til slutt få uttrykke ønsket om at Den Hellige Ånd vil komme for å delta i Graz- konferansen!

Og led oss ikke inn i fristelse. . .

"Og led oss ikke inn i fristelse", ber vi. Men det betyr ikke: Led oss ikke til godtebutikken. Denslags fristelser er det vår egen sak å ordne opp med. Men det finnes en fare som vi ofte holder lite og ingen stand mot. Det er fristelsen til å si: I denne verden er det så mye vold, så mye urett, så mye nederdrekthet. Det onde har overtaket. Det nytter ikke om jeg søker å øve rettferdighet. Og forøvrig finnes det neppe rettferdighet i det hele tatt, og kanskje har makten rett. Det lyves støtt og stadig, dag ut og dag inn, overalt. Og om noen mener at jo, det er sannhet, det vi sier, er det et åpent spørsmål om ikke det sagte likevel kan være del av en løgn. Finnes det overhode noen sannhet? Det finnes så mye lidelse og elendighet, så mye smerte, så megen angst. Det synes som om det alltid er det onde som vinner her i denne verden. "Optimisme er av det onde," har noen sagt.

"Led oss ikke inn i fristelse", det kunne også hete: Led oss ikke inn i resignasjonens fare. Den fare som gjør at vi sier: Det er ikke noe å gjøre ved det hele, det nytter ikke. Jordens økologiske grunnlag er allerede så ødelagt at alt håp er ute. Menneskenes utbytteriske sinnelag er utryddelig. Vi får ikke has på frasene. Den moralske fassade som dekker allslags forbrytelser, motstår alle forsøk på å få frem sannheten om det hele.

Før oss altså ikke inn i fristelsen til å legge hendene i fanget og gi opp alt håp.

(Jörg Zink i boken "Du bist alles, was Licht ist", Verlag am Eschbach, Eschbach 1995)

Mot helligkåring for Edith Stein
For ti år siden lå den to og et halvt år gamle Teresia Benedicta McCarthy på et sykehus i Boston med uopprettelige leverskader. Legene trodde ikke hun ville klare seg, og hun sto på venteliste for transplantasjon. Foreldrene ba intenst til den salige Edith Stein, den jødisk-fødte polske nonnen - med klosternavnet Teresa Benedicta - som ble drept av nazistene. Og deres bøtter ble hørt: Datteren, som er oppkalt etter Edith

Stein, overlevde. Legene har ingen "naturlig" forklaring på helbredelsen, og nå har Vatikanet anerkjent den som et mirakel som tilskrives den salige Edith Stein. Et mirakel er siste trinnet mot helligkåring.

Edith Stein, født i Wroclaw i Polen i 1891, oppgav sin jødiske tro og ble ateist, men konverterte som 30-årig til katolisismen. Ti år senere gikk hun inn i Karmelklosteret i Köln. For å unngå Hitlers jødeforfølgelser, flyktet hun og søsteren Rosa i

1938 til et karmelittkloster i Nederland hvor de ble midlertidig tålt. Men etter de nederlandske biskopenes sterke fordømmelser, i 1938, av nazistenes jødeforfølgelser, ble jøder som hadde søkt tilflukt i Nederland, blant dem Edith og hennes søster, sendt til Auschwitz hvor de døde i gasskammeret den 9. august samme år.

I 1987 ble Edith Stein saligkåret, i egenkap av martyr "d drept av nazistene av hat til hennes tro", og "som anerkjennelse for

Dordi Glærum Skuggevik:

16 "Du glädjens ljus" - gregoriansk sang på svensk og latin

Ved inngangen til vår, Marias bebudelse og påske dumper en uventet CD ut av en hyggelig konvolutt fra Sverige: "Du glädjens ljus", gregoriansk sang på svensk og latin til tekster fra tidebønnene. Til tross for inngrodd mistillit til gregoriansk sang hvor tekstene er oversatt til et annet språk enn latin: Dagsrevyen forblir upåslått fordi en ikke klarer å slå av CD-spillere. Forbløffende: En klarer ikke legge CD-heftet fra seg, klarer ikke stoppe platen før en har slukt det hele.

Forbløffende - fordi her har noen klart å overføre gregorianskens grunnprinsipp, hvor den latinske teksten former melodien, slik at et annet språk former melodiene i samme grad, og likevel er det gregoriansk sang på sitt mest idiomatiske! Latinens musikalitet og ekspressivitet kommer igjennom i de svenske oversettelsene i den grad at en gripes dypt - og har en gudstjenestelig opplevelse hjemme i sin egen stol og stue.

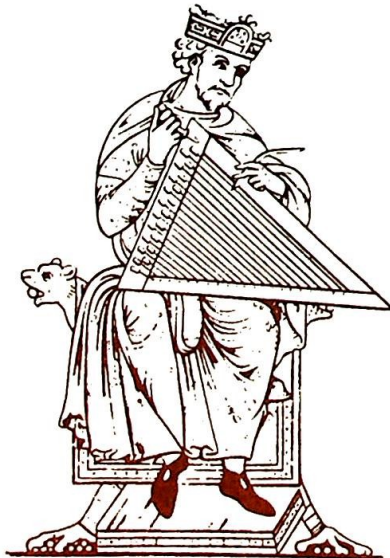
Hvordan kan det være mulig?

For det første: Forordet forteller at i den svenske bibelkommisjonens nye oversettelse (1995) har tekstene fått tilbake sin opprinnelige uttrykkskraft. Og dette er også den første svenske oversettelsen som noensinne er utarbeidet med tanke på at tekstene skal kunne synges og resiteres, ikke bare leses. (Noe å tenke på her i Norge?)

Her ligger nok mye av hemmeligheten. Med et slikt tekstgrunnlag kan en gå i gang med å la "teksten reise melodien". For: Hvis en oversetter den latinske teksten som har skapt den gregorianske melodien, så må en også la den oversatte teksten gjenskape melodien. (Man skulle likt å vite hvem som har begått disse mesterlige oversettelser!)

For det annet: Gjenskapingen av melodiene i den nye svenske tekstens form lykkes så vidunderlig fordi det talte språkets betoning, trykk og rytme respekteres fullt ut. Man står ikke der og synger stakkato "plong - plong - plong" med likt trykk på alle stavelser - som det nesten alltid blir gjort i Norge. (Den som skriver dette, har ofte nok slått av NRK's morgenandakter i vån-de.) Denne platen er i så måte en mal for hvordan det skal gjøres, og bør studeres av alle som resiterer og "messer" tekster i norske kirkehus.

Her og der ut gjennom platen farge-

legges sangen og mykes opp med noe enkel flerstemmighet og litt orgel, men ikke mye. Alt er fint tilpasset og med historisk dekning. Orgel + gregoriansk sang er ikke lett. Her fungerer det fint.

Koret

Koret består av studenter ved musikkhøgskolen i Malmø. Vakre, skolerte, unge stemmer med lysende klang, men som tjener tekst og sang uten å briljere "an sich". Akustikken i Sankt Olofs kyrka i Skanör gir klangen et vakkert rom.

Ensemblet oppstod av et samarbeide med det internasjonalt kjente Schola Hungarica i en innspilling av Sankt Eriksofficiet i serien Musica Sveciae. (Her skal svenskene ha all ære av at de søker fagkunnskap i land som har beholdt tradisjonen - når tradisjonen skal vekkes til live igjen i Norden.)

Dirigent er Peter Wallin, lærer i liturgisk sang ved musikkhøgskolen og kirkemusiker i Helsingborg. Organist er Mats Hultkvist, også kirkemusiker fra Helsingborg, lærer ved musikkhøgskolen. Liturg, utformer av orgelets mellomspill og akkompagnement, samt forfatter av CD-heftet, er Anders Ekenberg fra St. Lars

CD-heftet

CD-heftet til denne platen må en holde i hånden hele tiden. Her kan en følge de store tekstene som virkelig tar en med ut på dypet. Man har alltid visst at svensk er et særdeles vakkert språk - på sitt beste, og bakgrunnen for disse tekstenes vakkerdom har vi allerede redegjort for.

For hver tekst blir det også redegjort kort, interessant og enkelt for melodierne. Dessuten er forord og orientering svært lesverdige, informative og inter-

hennes heroisme". Saligkåringen skapte en del uro i jødiske kretser: Ble Edith Stein drept for sin kristentro eller for sin jødiske bakgrunn? Vatikanet har møtt slik kritikk med å understreke at saligkåringen særlig skyldtes Edith Steins livsførsel, hennes dype intellektualitet og inspirerende spiritualitet. Edith Stein blir den første jøde som opphøy- es til helgen - om man unntar apostlene selv. CNS

Med god samvittighet

"Kan hende skapes det mer rom for evangeliet hvis vi blir flinkere til å lytte enn til å tale?" undres soknepresten i Lurøy, Øystein Braaten, i bladet "Nordlands trompet", som utgis av Sør-Hålogaland bispedømme. Men soknepresten skynder seg imidlertid

å tilføye: "Vi skal frimodig vitne om egne trosopplevelser, men jeg tror vi med god samvittighet kan overlate mer til Gud. Han som skapte oss alle sammen: både hinduen, buddhisten, muslimen, jøden og oss kristne, og som ifølge evangeliet elsker oss mer enn vi elsker oss selv."

essante. Anders Ekenberg skal ha stor honnør for sitt arbeid her.

Sverige kommet langt

Sverige er, sammenlignet med de andre nordiske land, virkelig "tunge" på gregorianikk. De har mange stillinger ved universitetene, de har laget mange plater, og nå har de også vist hvordan det skal gjøres når en våger noe så utfordrende og vanskelig som å la sitt eget språk gjenskape de gregorianske melodiene til en daglig bønn rundt om i hjemmene - noe denne platen er særdeles velegnet til.

Vi har alle elsket Bellmann, Fröding og Taube - inntil det punkt at vi ikke var oss bevisst at svenskene har et kirkeliv midt i sine hygienisk sosialdemokratiske og veltilpassede liv, men det har vi i sannhet oppdaget at de har. Og i hvilken grad - med denne platen!

Takk skal dere ha!

"Du glädjens ljus"

Gregoriansk sang på svenska och latin. Ur musik till tidegården, kyrkans dagliga bön. Ekumenisk.

Høgtidlig påskevesper/Søndagens første vesper (lørdag kväll). Søndagens completorium.

Arcus Förlag

Arken Bokhandel, Box 1026

S-22104 Lund, Sverige

Tlf.: 00-46-2111100

Fax: 00-46-2111112

Den nordiske bispekonferanse på Romaferd:

Bønn ved apostelgrav og samtaler med Peters etterfølger

"Verden trenger ikke diffuse religiøse følelser, men det klare budskap fra et liv i fylde, cf. Johannes 10,10. Gi derfor ikke menneskene det de ønsker seg, men det de trenger," var pave Johannes Paul II's råd til de nordiske biskoper under en privataudiens nylig. Anledningen var den nordiske bispekonferanses *ad-limina* besøk: Hvert femte år plikter de katolske biskoper å dra *ad limina apostolorum*, "til apostlenes terskel", det vil si til apostlene Peter og Paulus' graver samt avlegge rapport for Peters etterfølger om tingenes tilstand i sine respektive bispedømmer. Skikken er eldgammel og henger sammen med pavens tilsyns- plikt, men også hans oppdrag om å styrke sine brødre. Besøk i Romas fire apostelkirker hører også med: Våre biskoper holdt ordets gudstjeneste i Peters- kirken, Sankt Paulus utenfor murene, Santa Maria Maggiore og Laterankirken, og de feiret messe ved Peters grav.

Biskopene hadde et tett program den uken de var i Roma: I tillegg til *ad limi- na*-besøket, som ved siden av møtet med paven også omfattet kontakt med en av rekke av Vatikanets kongregasjoner og andre instanser, holdt biskopene sitt tradisjonelle vårmøte. Der var hovedtemaet "respekt for livet". Det er bekymringsfullt, mener biskopene, at nordisk lovverk ikke gir menneskelig liv den beskyttelse det har krav på fra unnfangelsen av. De ønsker å ta saken opp på bred basis og forbereder en grundig uttalelse om saken.

Blant de mange enkeltspørsmål på dagsordenen bør situasjonen for pensjo- nerte og pleietrengende prester særlig trekkes frem. Hvordan få til en omsorg som gjør det mulig for dem å leve som prester også når helsen svikter? Situa- sjonen og behovene er forskjellige i de enkelte land, men følgende er felles: Noe må gjøres, og da trengs det også midler.

Av emner som ble tatt opp under biskopenes samtaler i de ulike kongregasjo- nene, kan nevnes dåpens og troens betydning for det sakramentale ekteskap, kristen lære om homoseksualitet, retningslinjer for katekesen og den viktige rolle legfolk spiller i den forbindelse. Under sitt møte i Det pavelige råd for sje- lesorg for migranter uttrykte våre nordiske biskoper sin bekymring for "irregu- lære innvandrere" og ba om råd og støtte i sitt arbeid for slike innvandrere. Bis- kopene unngår bevisst uttrykket "illegale innvandrere", ut fra det syn at det ikke er illegalt å forflytte seg fra et land til et annet. I Rådet for kristen enhet la bis- kopene frem sine planer for en nordisk luthersk romersk-katolsk kommisjon (NLRCC).

De nordiske prestestudentene i Roma var med da biskopene feiret messe sammen med paven i hans private kapell. Nevnes bør også at under audiensen med paven ba bispekonferansens formann om at den hellige Birgitta må bli opphøyet til "medvernehelgen" for Europa. Fra før av har Europa både den hel- lige Benedikt samt Kyrillos og Methodios, slavens apostler, som vernehelge- ner. Man ba også om at moder Elisabeth Hesselblad, grunnleggeren av birgitta- søstrenes kommunitet i Roma, må bli saligkåret.

Kirkedagene 1997 - et økumenisk prosjekt

At Norske Kirkedager for første gang er lagt til Olsokfeiringen i Nidaros, er en anerkjennelse av Olsoks nasjonale betydning, sier prosjektleder Knut Nilsen til "Akt - kristenradikalt kulturtidsskrift", som utgis av Norges Kristelige Studenterforbund. Norske Kirkedager er som kjent en storsamling som arrangeres hvert fjerde år, og der formålet er inspirasjon for enkeltmennesker, menighet og kirke. Kirkedagene 97 har

en egen målformulering som fastslår arrangementets økumeniske karakter, og medlemmene i hovedkomiteén avspeiler det kirkelige mangfoldet i Norge. Her er det særlig den store internasjonale økumeniske gudstjenesten som utmerker seg: Den ledes i fellesskap av den katolske kardinal Edward Cassidy, en ortodoks metropoliitt og biskop Finn Wagle. Kirkelig bredde kan også oppleves i Kirkedagenes bibeltimer, der både baptister og pinsevenner er representert.

Men det er Olavsvaken prosjektlederen selv gleder seg mest til, i år blir den helt spesiell, kan han fortelle. Det starter tidlig på kvelden med pilegrimsvandring, preget av musikk og sang. Med fakler i hendene vil deltakerne vandre mot Nidarosdomen og gudstjeneste klokken 23. Deretter er kirken åpen natten igjennom for stillhet, meditasjon og bønn. Midt på natten lyder gregoriansk sang, framført av noen av verdens fremste utøvere. Ingen vil være uberørt etter slik en natt! sier prosjektleder Knut Nilsen.

Norske Kirkeakademiers Fellestråds årsmøte 1997:

18

Forsoning som hovedtema

Kirkeakademibevægelsen skal være et bindeledd mellom kirken og det øvrige samfunns- og kulturliv; bevegelsen ser denne virksomhet som det å være brobygger.

Maktmisbruk må få konsekvenser

Under årsmøtet i NKF en weekend i mars i år på Granavolden nord for Oslo, var det lagt inn to foredrag i forkant av de rene saksbehandlingene, foredrag som satte tankene i sving hos deltagerne, delegater fra landets kirkeakademier.

Lagdommer *Hanne Sophie Greve*, som senere under møtet mottok NKFs "Brobyggerpris" for 1997 for sitt utrettelige arbeid for rettferdighet og fred på tvers av fiendskap og hat, særlig i det tidligere Jugoslavia, talte om "Forsoning - rettferdighet". Vår katolske trosfelle fra Bergen innledet med å si at vi må ha et balansert samfunn med rimelig balansert rettsapparatforhold. Hun brukte pendelen til anskuelse: Svinger den for langt til ytterste høyre, blir det for mye lov og orden, og samfunnet blir totalitært - svinger pendelen for mye til venstre, blir det for lite lov og orden, og det ender i jungelens lov eller anarki. Der pendelen henger rolig i midten, finner man den gyldne middelvei, som alltid vil være det beste for et balansert rettsstatforhold.

Hun kom inn på sine gjøremål og iakttagelser i det tidligere Jugoslavia i forbindelse med overgrep mot menneskerettighetsprinsippene. Hun ønsket et rettsoppgjør hvor de skyldige stilles for retten; det må ikke bli en tilfeldig avstraffelse. Når man i et samfunn har knust det moralske univers, når normforståelsen er borte, vil det uvegerlig skape en spiral av vold, ikke et retts-samfunn. Men folkemord må ikke gjengjeldes med folkemord, sa Hanne Sophie Greve. Det må skje en forsoning, men ikke noen lettvinnt forsoning. Forsoningen må ikke bli skjematisk.

Sannheten må bringes frem, og rettsapparatet må håndheve lovene. Sannhetens erkjennelse må få konsekvenser for alle som begikk udådene. Og de som har misbrukt sin maktposisjon, må ikke få fortsette i sine maktembeder.

Om tortur sa Hanne Sophie Greve at den i dagens verden er gjennomtenkt: Offeret blir satt i en situasjon hvor det ikke har noe valg. Som eksempel nevnte hun kvinner i det tidligere Jugoslavia som sto overfor gjenger med væpnede menn som med kniven på strupen til kvinnes små barn, truet med å drepe barna hvis ikke kvinnene ble med for å bli seksuelt utnyttet. Foredragsholderen hadde mange grufulle beretninger om kvinners og barns skjebne.

Skyld er den enkeltes sak - ansvar er felles

Dosent *Paul Leer Salvesen* viste i sitt foredrag til den kjennsgjening hans forskning hadde påvist: at drapsmenn hadde skyldfølelse hvis de hadde opplevet et offer med et ansikt. Ranere og vinningsforbrytere som ikke hadde stått overfor et menneskelige ansikt, viste ikke den samme skyldfølelse. (Til dette repliserte Hanne Sophie Greve at de verste udådene under krigen i eks-Jugoslavia ble begått bakfra.)

Leer Salvesen sa at all etikks begynnelse ligger i at mennesket er i stand til å se et annet menneskes ansikt og observere dets annerledeshet. Han var skeptisk til å tale om kollektiv skyld; da forsvinner skylden i en tåkedott, mente han. Men ansvaret er en felles sak. Vi kan gi og ta ansvar, men ikke skyld. Den som bærer skylden, må sone. Han belyste dette slik: Hovedtyngden av vold er begått av menn. Det

er ikke menns kollektive skyld, men hver mann har sin del av det kollektive ansvar for at det er slik.

Litt om kirkeakademibevægelsen

Da det råder en del misforståelser om forholdet mellom NKF og katolske fora, skal det her kort oppklares. Av landets 30 kirkeakademier er det tre rent katolske fora: *Katolsk Forum i Trondheim*, *St.Svithun kulturforum i Stavanger* og *Katolsk Forum i Asker og Bærum*, hvor undertegnede er leder. For å bli medlem i NKF, med de store fordeler det innebærer, må man søke om medlemskap. Opptagelse av nye kirkeakademier, evt. katolske fora, skjer på årsmøtene etter innstilling fra styret. Visse kriterier må oppfylles. NKFs virksomhet drives med midler over offentlige budsjetter, mens de enkelte akademier kan ha andre inntekter fra mer lokalt hold. Ved fordelingen av de offentlige midlene foretar styret grundige vurderinger.

Da kirkeakademibevægelsen er økumenisk fundert, sitter det også katolikker i mange av styrene rundt omkring i landet. Så vi er med på mange plan. NKF har hatt og har fortsatt katolikker i sitt landsstyre: På årsmøtet 1997 ble *Elin Liseth* fra St. Svithun kulturforum valgt inn. Styret ledes av prost *Arne Sand* i Den norske kirke, og generalsekretær er *Knut A. Rydjord*, prest i Den norske kirke.

Årets årsmøte ble klart preget av Hanne Sophie Greves sterke, men så absolutt ydmyke vitnesbyrd om å slå ring om menneskerettighetene i en krigersk verden.

Baby Johannessen

Rettferdighet for Øst-Timor

"Den hellige Stol håper på en rask og rettferdig løsning på det komplekse og smertefulle øst-timorske spørsmål hvor folket venter på et svar på sine legitime håp om anerkjennelse for sin spesielle kulturelle og religiøse identitet." Det sa kardinal Angelo Sodano, Vatikanets utenriksminister, da han på pavens vegne innsatte biskop Basilio do Nascimento som apostolisk administrator for det nyopprettede øst-timorske bispedømmet Baukau.

Det nye bispedømmet, som omfatter nærmere halvparten av Øst-Timor og en tredjedel av landets befolkning, er opprettet på oppfordring fra biskop Carlos Belo, fjorårets Nobelprisvinner. Øst-Timor ble annektert av Indonesia i 1975; man regner med at ca. 200.000 mennesker er blitt drept siden okkupasjonen. Flertallet av befolkningen er katolikker, antallet har vokst sterkt under den modige biskop Belo. THE TABLET

Nordisk gregoriansk sangfestival i Trondheim 26.-29. juli 1997: Fransk profil - men åpent for alle!

19

Franske topporganister åpner

Den legendariske organisten Michel Chapuis, professor emeritus fra Paris-konservatoriet og hovedorganist i Saint Séverin i Paris, spiller for første gang i Norge i anledning denne festivalen. Med seg har han sin prisbelønte elev Gabriel Marghieri, hovedorganist i Sacré Coeur de Paris og Saint Bonaventure de Lyon, professor i improvisasjon ved Lyon-konservatoriet. Disse to skal under åpningskonserten improvisere fra hver sin spillepult i Nidarosdomen, Chapuis fra Wagnerorgelet, Marghieri fra Steinmeyerorgelet. Henning Sommerro tar utfordringen fra Steinmeyerorgelets kororgelpult. Alle tre skal improvisere i en "improvisasjonsstafett" over gregoriansk sang fremført av en utvalgt gruppe fra Choeur Grégorien de Paris. Konsertkonseptet er unikt, og møtet mellom disse musikerne må nærmest karakteriseres som historisk.

"GREGORIANSKE TILBAKEBLIKK" er en felles åpningsmarkering for gregorianikkfestivalen og Olavsfestdagene - som åpner samme dag.

Den gamle kulturveien

Paris-Nidaros

Erkebiskopen av Rouen døpte Olav den hellige i Rouen i 1014. På 1100-tallet og 1200-tallet studerte omtrent hele det norske kleresiet i St. Victor-klosteret i Paris. Tilstrømmingen av trøndere var til tider et problem. En tid var abbedens søster gift med en stormann i Trondheim. Deres brev mellom Trondheim og Paris er oppbevart i nasjonalbiblioteket i Paris. Fire av de første fem erkebiskopene i Nidaros studerte i St. Victor, som lå omtrent der kirken Saint Séverin ligger i dag, hvor Chapuis er hovedorganist.

Når erkebiskop Eystein innfører arvefølgeordenen for kongedømmet i Norge, er det etter mønster av Saint Denis som ble drept under "martyrenes fjell" i Paris - Montmartre, hvor festivalens andre organist er hovedorganist.

Ny akse Paris-Nidaros

Da Amici Cantus Gregoriani Nidrosiae ble startet i 1984, ble aksene Paris-Nidaros etablert på ny: Ved hjelp av forskerne i Solesmes-klosteret vest for Paris og deres elever og "demonstrasjonsinstrument", Choeur Grégorien de Paris, har AMICI i Trondheim i 13 år arbeidet for å tilbakeføre kunnskapen om og det klingende resultat av denne tapte delen av norsk og nordisk kulturarv. Før AMICI nå vurderer å overlate sitt initiativ til det nye "Senter for middelalderstudier" ved universitetet i Trondheim, har foreningen lagt ned et stort arbeid for å samle sine gamle og nye kontakter og presentere dem for hverandre i en:

Nordisk Gregoriansk sangfestival og konferanse

Her samler AMICI deltakerne fra sine kurs, tar imot deltakere som aldri har sunget før, inviterer professorene ut av sine "universitetslommer" både til å forelese og synges i SCHOLA NIDROSIANA -97, storkoret som vil samle alle for å fremføre matutin, laudes og vigilien fra Olavsofficiet. Kompletorium og vesper synges også. Den gregorianske sangen vil bli demonstrert i sin sammenheng både i katolsk og luthersk høymesse, henholdsvis i Vår Frue og i Ilen kirke. Organistene Chapuis og Marghieri vil dessuten gi hvert sitt orgelrecital på det norske orgelet i Ilen kirke. Her vil også Trondheims eget gregorianske kor fremføre repertoaret

fra sin nye CD: "Fingergullmatutinen" fra "Kristi blodsdråpefesten" i Nidaros fra tidlig i erkesetets historie. Kor fra Roma, Cremona og Tallinn ventes, og kor fra Stavanger, Tønsberg, Fredrikstad og København.

Olavsmatutinen og laudes fremføres i Nidarosdomen under Olavsvaka, og forhåpentlig kommer solen opp på en klar himmel når Olavsvigilien synges nede ved Nidelven om natten.

Åpent for alle

Alle interesserte har adgang til å høre på korøvingene og forelesningene, som fremføres i kortversjon. Hele forelesningene trykkes i et preprint av universitetet i Trondheim. Det kommer forelesere både fra Roma og fra Luther College - og hele spektret imellom. De som vil delta som sangere, og få partiturer og preprint, må melde seg til prosjektlederen innen 1. juni - senest. Dette er etteranmeldinger hvor arrangør ikke kan hjelpe med hotellplass. Det må deltakerne ordne selv.

Tilegnes Asbjørn Hernes

"I Håkon den Godes tid dro trønderne ut til Møre og brente tre kirker og drepte tre prester," skriver Snorre. Det betyr at det på Møre ble sunget gregoriansk sang i kirkehus nesten 50 år før Olav Tryggvason slo opp teltet på Moster.

I 1983 kom trønderen Asbjørn Hernes til Nordmøre og fortalte om Solesmes-klosteret i Frankrike. Fire nordmøringer ble med ham til Solesmes, hvor Hernes studerte i 1952/53. Disse fire nordmøringene stiftet 1984 AMICI i Trondheim. Asbjørn Hernes er slik denne foreningens "far", og våre franske venner har foreslått at festivalen tilegnes ham.

Mer tro enn jeg trodde

"Den mest tallrike kirke på jord, med den sterkeste menighetsveksten, er den som består av ydmyke, stille og trofaste Kristi sympatisører," sier baptistpastor Ola Liland. "Om jeg kunne få livet igjen, ville jeg være mer raus, oppmuntrende og generøs i min tro om andres tro. Jeg tror det finnes mer tro enn jeg trodde hos mange."

BANNERET

De fattigste blant oss

Noen av Norges tøffeste skjebner skal nå fokuseres i et prosjekt som Sosialhøgskolen (ved Diakonhjemmets høgskolesenter) har fått forskningsmidler til: 600.000 kroner er bevilget fra Norges Forskningsråd.

Her er det grunn til å hente fram betegnelser som "de fattigste blant de fattige" i vårt samfunn, sier den prosjektansvarlige, høgskolelektor Elisabeth Brodtkorb. Hun

viser blant annet til en undersøkelse fra 1995: Blant ca. 100 registrerte bostedsløse i Oslo var det hele 42 prosent som hadde til dels alvorlige psykiske lidelser.

Det nye prosjektet vil dekke et så godt som blankt felt på forskningskartet i Norge. Det vil strekke seg over to år og involvere mange av høgskolens studenter, leser vi i publikasjonen "Steg", tidligere kalt "Hilsen fra Diakonhjemmet".

20 Olav Müller ssc:

På leting etter Ordet (4)

Pater Olav Müller fortsetter sin leting etter "Ordet som opplyser hvert menneske som kommer til verden". Ofte finnes det der vi minst venter det, som hos den unge ateisten Martin vi møtte i forrige nummer. Denne gangen banker pater Olav på i et nedslitt hus i Strandgaten.

Den falmete Oline

Bli med meg i tankene til gamle Oline. Jeg banker på døren til det nedslitte huset i Strandgata. Hun åpner og blir straks dryppende forlegen og usikker. Har nettopp tatt oppvasken, sier hun. Tør ikke håndhilse, er jo så våt på fingrene. Tørker dem nervøst i forkleet, mens hun viser veien inn i en falmet stue. Oline er midt i syttiårene. Hun ser eldre ut. Tidens tann har fått herje fritt. Et nettverk av rynker i det lille, skrukede ansiktet. En innhul, kutrygget skygge av en skikkelse, som ber godtfolk om nåde, fordi hun eksisterer. Folk i nabolaget sier hun er en kjedelig tørrpinne av et kvinnemenneske. Mer vet de ikke å si om henne. Hun har for lengst trådt inn i den lange rekke av tilårskomne koner, som verden har glemt.

Det var ikke alltid slik. Som jentunge kunne hun være ganske vill av seg. Hun vokste opp på en øy langt ut i havgapet. Faren rodde fiske. Moren stelte huset, satte poteter på noen jordlapper og holdt oppsyn med sauene. Oline og resten av søskenflokket boltret seg utenomhus mesteparten av dagen - før også de måtte gjøre nytte for seg. Det var så utrolig mye rart å finne mellom stein og tang i flomålet. Hun banket opp broren sin, og skoggerlo når han slengte sand etter henne. Som barneflokk vokste, ble det trangt rundt bordet. Som attenåring drog hun til byen for å ta seg arbeid. Det ble å sløye fisk mellom fjæresteinene i Dalebukta og stable klippfisk i haug på svabergene. Det verket i ryggen etter endt økt. Men

pytt sann! Hun var vant med tunge tak hjemmefra. Kjente blodslitet fra før.

Det tok tid å vende seg til det svært så folkelige språket til ungjenter hun arbeidet sammen med - særlig når de ble slitne eller sinte. Egentlig ble hun aldri fortrolig med deres måte å snakke og være på. Hun trakk seg litt unna jentegjengen. Fikk vondord for det. Hun var vel ikke finere hun enn dem. Hun ble stillere med årene, trakk seg innover i seg selv - til dyp hvor ingen kunne såre henne.

Karl falt for den stille Oline og hun for ham. Et gammelt ord sier at motsetninger tiltrekker hverandre. Og når sant skal sies: De var svært så forskjellige. Ekteskapet fikk slagside fra første stund. Hun et stille, nøkternt, sparsomt arbeidstjern. Han en brautende

kraftkar med liten styring over eget liv. Visst kunne han jobbe og ta kraftige tak, kraftigere enn noen annen. Det var bare det med han Karl at kreftene sjelden svarte til arbeidslysten. Det var triveligere å stå i Kaibakken og være det selvskevne midtpunkt i spleisegjengen, prate politikk og kaste skitt på rikingene i plysbyen. Kompissene nikket og var enig i alt. De vokste noen tommer når Karl ga hvitlippene det glatte lag.

Fast inntekt kunne ikke Oline regne med når hun giftet seg med en mann som hadde større mål i livet enn å jobbe for storkaran. Og brennevinet var dyrt dengang som nå. Smalhans ble det i huset når ungene kom og skulle ha sitt. Det ble å ta vaskejobber for å få endene til å møtes. Det stakk i Karl når han så den skinnmagre konen sin. Verst var det at hun aldri klaget. Om hun bare hadde kjeftet litt, så kunne han med bedre rett ha kjeftet tilbake. Men det gjorde hun aldri. Han fikk lyst til å være ond, trykke henne i støvet. Det gjorde han også med ettertrykk. Kalte henne et gudsjord fra landet, mente hun var dummere enn sauene til faren sin. Lot henne forstå at han kunne ha funnet seg en bedre kone hvis han ikke hadde vært så dum å forbarme seg over henne. Det var mange gilde jenter i byen som kastet blikk etter ham. Det skulle hun bare vite.

Oline tok aldri igjen. Trakk seg bare stadig lengre innover i seg selv. Hun trodde på den glatte tungen til den stautte bykaren. Visst var alt hennes feil. Det måtte hun da forstå. Blikket ble flakkende, matt og livløst. Gleden døde i henne. Hun var som en utvridd tue. Bad nærmest om unnskyldning for at hun fantes. Det lå et slags selvforsvar i dette å utslette seg, bli til ingenting. En gang hun ble lettere påkjørt av en bil, så hun unnskyldende til sjåføren: "Jeg kunne nå ha krysset gaten på et annet sted!"

Troen: mitt liv

"I glassmaleriet finner du min tro, og i stafelikunsten min tvil." Det sier billedkunstneren Victor Sparre til "Sareptas krukke", bladet for Asker-menighetene. - "Troen er hele mitt liv," sier Sparre. "Den hjelper meg til å forstå hvorfor jeg lever og hvilken oppgave jeg er satt til å utføre. Bibelen og Jesu ord om ansvaret for vår neste er selve drivkraften bak engasjementet for menneskerettighetene."

For første gang siden reformasjonen:

Katolsk messe i Akershus slott!

Feltprestkorpsset sammen med St. Olav katolske domkirke innbyr til katolsk høymesse søndag 8. juni kl. 11.00

Det blir kirkekaffe med kåseri etter messen. Kl. 14.00 gregoriansk konsert i Slottskirken ved Slottsorganist Haakon Omejer Sørлие og St. Hallvardguttene.

21

Som ungene vokste til, skammet de seg over moren. Ikke leste hun aviser, ikke tok hun i en bok. Ingen bad henne være med i en syforening. Det var ikke bryet verd å føre en samtale med mor. Det ble med småprat om skitt og ingenting. Karl gikk tidlig i graven. Da var ungene voksne og gift på hver sin kant. Det var sjelden de besøkte moren. Hva i all verden skulle de snakke med henne om? De bare satt der og gjespet og var fraværende i blikket. Lot tydelig forstå at de kjedet seg grusomt. Hennes elendige selvbillede forbød henne å gå på gjensitt. Det var heller ingen av barna som bad henne om det. Bitterhet kjente hun ikke. Hun forstod dem så godt. Ville ikke bry dem. Hun var jo et null, et ingenting.

Hva med hennes forhold til Gud? Troen på den evige og allmektige hadde hun tatt med seg fra foreldrehjemmet. Nærmest i ørke lirte hun av seg noen bønner i ny og ne. Det ble med det. Noen samtale ville hun ikke våge å føre med Gud i himmelen. Hva brydde vel han seg om henne? Allfaderen hadde vel annet å ta seg til enn å høre på pjattet hennes. Når livet fór som verst med henne, nøyde hun seg med å klynke: "Å, Herre Gud!"

Nå spør det da hvor mange forsømte kvinner av hennes slag det var som stod der ved berget, da Ordet - som ble menneske av kjøtt og blod - talte trøstens ord til alle dem som vet seg fattige. Sa han ikke dengang at himlenes rike tilhører nettopp slike som dem, og at de rene av hjertet skal få se Gud.

At Oline mistet all respekt for seg selv, var hennes ulykke. Slikt har bare ikke lov til å skje! Men hvilken makt på jord kan stanse utraderingen av et menneskes selvbillede når psykopaten herjer som verst? Nå er det jo slik at Ordet elsker også dem som verden glemmer, ja, nettopp dem. Faktisk står det i hans makt å gjøre de siste til de første.

(Fortsetter)

Møte med en ikonmaler

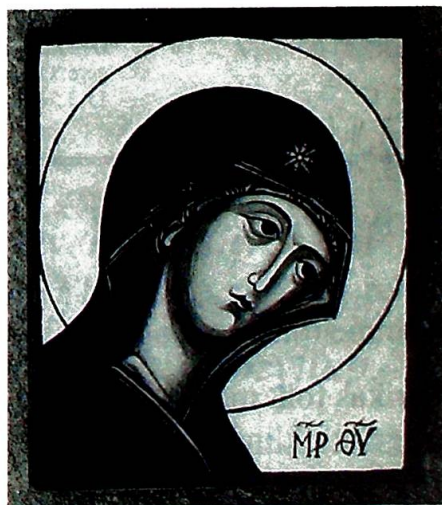
Hun er ikonmaler, *dominikanersøster Else Marie* på Katarinahjemmet i Oslo. Nylig fikk hun besøk av *Per Frogner* fra radioens P2, og resultatet ble en levende og engasjert samtale: Om eldgammel ortodoks tradisjon, som har en ganske stor plass i den katolske kirke, og som nå stadig vekker større interesse også i den norske lutherske kirke. Det ser ut til at ikonene etterhvert baner sin vei til oss alle, sier søster Else Marie, som definerer et ikon som en bilde-gjengivelse av en bibelsk beretning, en måte å fortelle på: Ikonene sier de samme tingene som evangeliet sier, anskueliggjør på en måte.

Hun vil ikke bli betegnet som kunstner eller dekoratør: "Når man er ikonmaler, er det ingen fordel å være så veldig kunstnerisk anlagt, egentlig. For her er det ikke - slik vi ellers er vant til i kunsten - ens eget indre man skal berike andre med, men noe utenfor en selv. Like overfor det - eller den - som blir malt, trer ikonmaleren selv tilbake og vet at man på en måte bare er et redskap i en høyere tjeneste."

Har hun ikke noe ønske om å vri og variere litt på de bibelske motivene, eller kanskje tenke ut egne motiver? - "Nei, nei," svarer søster Else Marie, "jeg holder meg så godt som mulig til de originale jeg velger, og de er en overlevering fra tidlig kristen historie."

Den krever et møysommelig arbeid, denne eldgamle tradisjonen, kan Per Frogner fortelle. Søster Else Maries materialer beskriver han slik: tre, fargepigment, egg, gull, bønn og tålmodighet. - "Det er ikke om å gjøre å få et ikon fort ferdig," sier søster Else Marie. "Selve arbeidet har også betydning. Bli det fort gjort, formidler det ikke det samme."

Hva er hennes egne ønsker for disse bildene, som hun etterhvert må gi fra seg? - "Jeg ønsker at de skal være et middel til meditasjon og fordypelse i gudstroen. Et ikon er jo ganske enkelt et middel til å komme nærmere Gud. Det er det som er vitsen med det hele. For meg er dette en måte å preke på, om du vil. - Den økende interessen for ikoner er jo et veldig gledelig tegn, og kanskje er ikonene det bidraget den ortodokse kirke først og fremst har å gi til kristen enhet?" spør søster Else Marie.

A/S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

Vennligst meld
adresseforandring

til
St.Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
tel.: 22 20 72 26

22 Liturgisk kalender

JUNI

Ons 4 Tob 3,1-13.16-17a;
Mark 12,18-27
Tor 5 Den hl. Bonifatius. Tob 6,10-12;
7,1.7b-14; 8,4-8; Mark 12,28b-34
Fre 6 JESU HJERTEFEST.
Hos 11,1.3-4.8c-9;
Ef 3,8-12.14-19; Joh 19,31-37
Lør 7 Jomfru Marias rene hjerte.
Tob 12,1-15.20; Mark 12,38-44
SØN 8 10. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. 1 Mos 3,9-15;
2 Kor 4,13-5.1; Mark 3,20-35
Man 9 (Den hl. Efrem) 2 Kor 1,1-7;
Matt 5,1-12
Tir 10 2 Kor 1,18-22; Matt 5,13-16
Ons 11 Apostelen Barnabas.
2 Kor 3,4-11; Matt 5,17-19
Tor 12 2 Kor 3,15-4,1.3-6; Matt 5,20-26
Fre 13 Den hl. Antonius av Padova.
2 Kor 4,7-15; Matt 5,27-32
Lør 14 2 Kor 5,14-21; Matt 5,33-37
SØN 15 11. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Esek 17,22-24;
2 Kor 2,6-10; Mark 4,26-34
Man 16 2 Kor 6,1-10; Matt 5,38-42
Tir 17 2 Kor 8,1-9; Matt 5,43-48
Ons 18 2 Kor 9,6-11; Matt 6,1-6.16-18
Tor 19 (Den hl. Romualdus) 2
Kor 11,1-11; Matt 6,7-15
Fre 20 2 Kor 11,18.22-30; Matt 6,19-23
Lør 21 Den hl. Aloysius Gonzaga.
2 Kor 12,1-10; Matt 6,24-34
SØN 22 12. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Job 38,1.8-11;
2 Kor 5,14-17; Mark 4,35-41
Man 23 1 Mos 12,1-9; Matt 7,1-5
VIGILIEN til JOHANNES DØPERENS
FØDSEL. Jer 1,4-10;
1 Pet 1,8-12; Luk 1,5-17

Tir 24 JOHANNES DØPERENS FØDSEL. Jes 49,1-6; Apg 13,22-26;
Luk 1,57-66.80
Ons 25 1 Mos 15,1-12.17-18;
Matt 7,15-20
Tor 26 1 Mos 16,1-12.15-16 eller
1 Mos 16,6b-12.15-16;
Matt 7,21-29
Fre 27 (Den hl. Kyrillos av Alexandria)
1 Mos 17,1.9-10.15-22;
Matt 8,1-4
Lør 28 Den hl. Ireneus. 1 Mos 18,1-15;
Matt 8,5-17
VIGILIEN til DE HL. APOSTLER PETER
OG PAULUS. Apg 3,1-10;
Gal 1,11-20; Joh 21,15-19
SØN 29 DE HL. APOSTLER PETER OG
PAULUS. Apg 12,1-11;
2 Tim 4,6-8.17-18; Matt 16,13-19
Man 30 (Kirkens første martyrer i Roma)
1 Mos 18,16-33; Matt 8,18-22

JULI

Tir 1 1 Mos 19,15-29; Matt 8,23-27
Ons 2 1 Mos 21,5.8-20; Matt 8,28-34
Tor 3 APOSTELEN THOMAS.
Ef 2,19-22; Joh 20,24-29
Fre 4 (Den hl. Elisabeth av Portugal)
1 Mos 23,1-4.19; 24,1-8.62-67;
Matt 9,9-13
Lør 5 (Den hl. Antonius Maria Zaccaria)
1 Mos 27,1-5.15-29; Matt 9,14-17
SØN 6 14. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Esek 2,2-5;
2 Kor 12,7-10; Mark 6,1-7a
Man 7 1 Mos 28,10-22a; Matt 9,18-26
Tir 8 Den hl. Sunniva og hennes ledsagere. Ordsp 10,28-32 og
11,3.5-6.8-11; Matt 10,26-32

Kvinnelige diakoner på katolsk mark?

“Kirken trenger diakonat for kvinner. Derfor anmoder vi sterkt de tyske biskopene om å være seg sitt ansvar innen egne bispedømmer bevisst og arbeide for at den apostoliske stol muliggjør diakonvigsel av kvinner.” Slik heter det i en enstemmig resolusjon fra en internasjonal kongress i Stuttgart nylig om “*Diakoniet - et embede for kvinner i kirken*”, hvor man så spørsmålet i teologisk, åndelig, kirkerettslig, sosiologisk og historisk perspektiv. Arrangører var Katolsk Akademi, det katolske fakultetet ved Tübingen-universitetet, Tysk Katolsk Kvinneforbund og bispedømmet Rottenburg-Stuttgarts Kvinnekomisjon.

Teologen *Peter Hünermann* etterlyste holdbare teologiske argumenter mot diakonvigsel for kvinner; diakonatet vil bety “en helsebringende opphevelse av diskrimineringen mot kvinner”. Dogmatikeren *Hans Joissen* påpekte at det vigslede embede er en helhet med tre trinn: diakon, prest, biskop. Diakonen mottar den samme sakramentale nåde som er knyttet til det ene embede hvis øverste trinn er bispeembedet. Pavens nei til kvinnelige prester gjør en sakramental diakonvigsel for kvinner problematisk. Men: “Lydighet utelukker ikke at vi fortsetter å tenke og tale,” påpekte politikeren *Hanne-Renate Laurien*. Og kirkehistorikeren *Anne Jensen* konkluderte: “Kvinner bør kunne innrømmes samme frihet innen dagens kirkestruktur som kristne av begge kjønn hadde i det første århundre.” En ordenskvinne sammenfattet egen erfaring og følelse slik: “Jeg trenger ikke diakonatet for min egen eksistens, men kanskje trenger kirken mitt diakonat for sin eksistens.”

Debatten viste at det mannlige diakonats sakramentale betydning og funksjon ikke er tilstrekkelig utredet. Er han “hjelpeliturg”, en forkynder mer i menighetens utkant eller en religiøst opphøyet sosialarbeider? Kvinnelige diakoner står først og fremst på dagsordenen i Europa og USA. Norsk deltager i Stuttgart var Rønnaug Aaberg Andresen, leder for Norges Katolske Kvinneforbund.

Bønnens apostolat i juni:

At de kristne, som er kalt til å speile Kristus, må fremme forsoning og sann glede.

At Afrikas folk modig velger troens og den fredelige utviklings vei.

Neste nummer utgis 7. juli. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Liv Greni

Bernt Eidsvig

ISSN 0802-6726

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 210,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

OLAV

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo

Telefon: 22 20 72 48

Fax: 22 36 02 63

ÅPNINGSTIDER:

hverdager: 10.00-17.00

lørd. 10.00-14.00

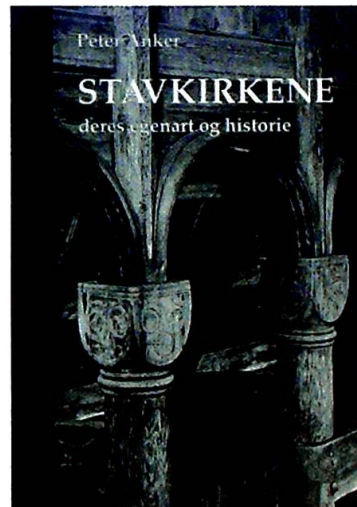
MERK!

F.o.m. 23.6 t.o.m. 16.8:

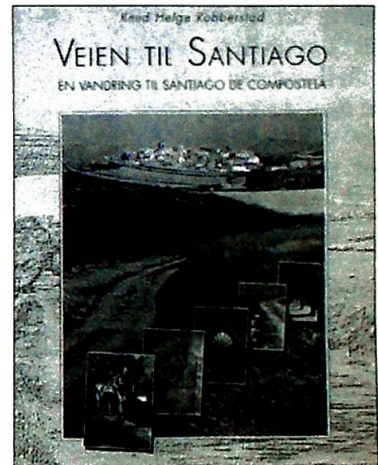
hverdager: 10.00-16.00

lørd. 10.00-14.00

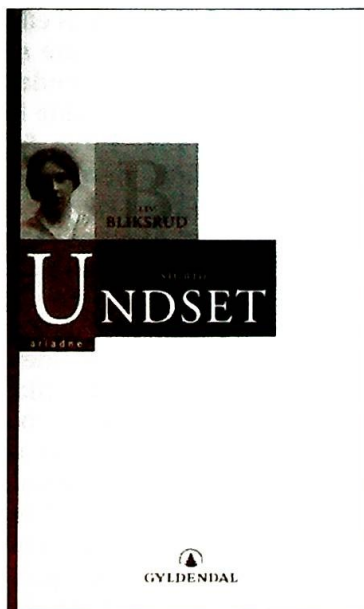
NYTT FRA BOKHYLLEN:

Peter Anker, Stavkirkene,
deres egenart og historie
Cappelen, Hft. Kr. 295

Helge Robberstad, Veien til Santiago
En vandring til Santiago de Compostela
Verbum Grafiske, Stavanger
Ib. Kr. 348

Liv Bliksrud, Sigrid Undset
Gyldendal, Ariadne, Ib Kr.168

*Vi har gaver til enhver anledning,
dåp, 1. kommunion,
ferming og bryllup.*

Blikk
på tiden

Men miraklenes tid ---

Mirakler er ugreie å ha med å gjøre i vår fornuftsredne tidsalder. For de troende er det ille å måtte stå til rette overfor en skeptisk omverden om jomfrufødsel, helbredelse ved håndspåleggelse og gjenoppliving av døde. Snakker vi om myter, godtroenhet eller vrangforestillinger? Heldigvis skjedde alt sammen for svært lenge siden. Likevel hører evangelienes mirakler med til vårt trosgrunnlag. Jesus sa: "Om dere hadde tro som et sennepsfrø, kunne dere si til dette morbæret: Rykk deg opp og slå rot i havet! Og det skulle lyde dere".

I tiden mellom påske og pinse har liturgien vært full av beretninger - ikke om Jesu - men om apostlenes undergjerninger, og apostlene er vel som oss? Peter og Johannes helbredet den lamme mannen som satt ved Fagerporten, bare ved å se fast på ham og befale at han i Jesu navn skulle reise seg og gå. Filip døpte den etiopiske hoffmannen og "ble rykket bort av Herrens Ånd", Peter vakte Tabitha til live igjen ved å befale henne å reise seg ... Hvorfor plager Kirken oss med dette, hvorfor blir vi minnet om ting som ikke passer inn i vårt moderne verdensbilde?

I Bruce Marshalls fornøyelige roman *Mirakelet* skildres hierarkiets bestyrrelse over at et

mirakel har skjedd. Den gamle, beskjedne presten Malachy Murdoch, en from og trofast benediktinermunk, utfører beredvillig et mirakel på sin overordnedes befaling. I lydighet og med bønn flytter han en dansebule rett over gaten for prestegården i Edinburgh til Bass Rock, en klippeøy ute i Atlanterhavet. For en skandale! Pressen er henrykt, og kaster seg over verdens biskoper for å få autoritative utsagn om saken. Deres svar vitner om intellektuell smidighet av olympisk klasse. Erkebiskopen av Paris kommenterer: "Det er mulig at det er et ekte mirakel, og det er like mulig at det ikke er et ekte mirakel". Erkebiskopen av Milano fremmer det synspunkt at "hvis det er sant er det sant, men hvis det ikke er sant er det ikke sant", mens erkebiskopen av Sevilla tar kaka: "Et mirakel som er et ekte mirakel er verd to mirakler". Enden på visa blir at Fader Malachy må flytte hele dansebulen tilbake til fast-

DESIGN GRAFISK, OSLO

landet igjen fordi oppstyret blir utholdelig.

Lever vi bedre i en ordnet, mirakelfri tilværelse? Er det bedre at "ingenting" skjer, eller er vi for fantasiløse til å se miraklene som skjer rundt oss til daglig? Er det et mirakel at vi ikke blir overkjørt, eller at vi er i live fra minutt til minutt? Er det et mirakel at vi vinner en landskamp i fotball eller at vi lever i fred, eller er begge deler mirakler?

Midt oppe i våre forsetter om å unngå å vedstå oss troen på mirakler for enhver pris, slår kommunelegen i Lindesnes, Tøres Lohne, til med en friskmeldingsattest på en pasient: i rubrikken for "evt. bemerkninger" anfører han "helbredet ved bønn". Det når Dagsrevyen på NRK1. Med god journalistisk teft følger de opp historien, og pasienten stiller velvillig opp til en intervju. Han er en vaskeekte sørlending med det velklingende navn Wim van Pelt. Han hadde fått en kneskade i 1989. Etter fem år med behandling, deriblant flere operasjoner, grep svigermor inn. Gå til "Svein Magne Pedersen, predikanten i Vennesla", sa hun. Wim antyder med et par knappe ord at når svigermor befaler, er det få som kaster bort tiden med å la være å adlyde. Så fikk han håndspåleggelse, og kneet ble helbredet. Nå er han i fullt arbeid igjen som elektriker. Kommunelegen tok det helt med ro: "Det var ingen annen forklaring på helbredelsen", sa han. Og pasienten selv? Han bare trakk på skuldrene: "Mirakler hører jo med til vår hverdagskristendom", sa han.

Br. Anton.